

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра

на тему: **ДИЗАЙН ДРУКОВАНОВОГО ВИДАННЯ З АВТОРСЬКИМИ
ІЛЮСТРАЦІЯМИ ДО ТВОРУ Л. КЕРРОЛ «АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС»**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.0220-2
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньо-професійної програми «Графічний дизайн»
Юлія Ігорівна Зєвахіна

Керівник: викладач кафедри дизайну,
_____ Микола ПОТАПЕНКО

Рецензент: викладач кафедри дизайну,
к. мист. _____ Христина СОДОМОРА

Запоріжжя

2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки і психології
Кафедра дизайну
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 022 «Дизайн»
Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри дизайну
_____ Ганна ЧЕМЕРИС
«___» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Зєвахіній Юлії Ігорівні

1. Тема роботи: Дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Л. Керрол “Аліса в Країні Чудес” науковий керівник роботи Потапенко М. В. затверджені наказом ЗНУ № 234-с від 05.02.2024
2. Строк подання студентом роботи: 10.06.2024
3. Вихідні дані до роботи: повість-казка “Аліса в Країні Чудес”

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): Теоретичні основи та особливості проектування та ілюстрування дитячих друкованих видань; Дослідження ринкового стану та актуальних тенденцій ілюстрованих дитячих друкованих видань; Технічна реалізація розробки друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїс Керрол “Аліса в Країні Чудес”.
5. Перелік графічного матеріалу: презентація, демонстраційна графіка.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта	Дата, підпис	
		Надано	Отримано

7. Дата видачі завдання: 19.10.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1	<i>Початок роботи. Загальні збори. Організаційна інформація</i>	<i>1.11.2023</i>	
2	<i>Реєстрація теми.. Обговорення з керівником тему проєкту. Підготовка листу завдання та інших необхідних документів</i>	<i>4.11. 2023</i>	
3	<i>Етап 1. Аналіз теми. Проведення дослідження об'єкту та предмету теми. Підготування опису дослідження у відповідному розділі ПЗ</i>	<i>14.11.2023</i>	
4	<i>Етап 2. Визначення концепції дизайну друкованого видання. Розробка ескізів. Опис даного етапу у відповідному розділі ПЗ</i>	<i>26.11.2023</i>	
5	<i>Апробація. Написання і подання тез для участі у науковій конференції</i>	<i>15.12.2023</i>	
6	<i>Етап 3. Затвердження фінальних ескізів науковим керівником. Пошук кольорового, композиційного рішення. Розробка макету. Завершення роботи над другим розділом ПЗ.</i>	<i>12.02.2024</i>	
7	<i>Етап 4. Технічна реалізація проєкту. Виконання дизайну та ілюстрацій. Усунення зауважень керівника. Подання чернетки ПЗ та проєкту для проходження передзахисту. Підготування доповіді та презентації для передзахисту.</i>	<i>15.04.2024</i>	
8	<i>Попередній захист. Отримання допуску до захисту. Отримання коментарів та зауважень.</i>	<i>07.05.2024</i>	
9	<i>Виконати чистове оформлення роботи. Підготовка і подання графічної статті.</i>	<i>06.06.2024</i>	
10	<i>Проходження нормоконтролю. Проходження рецензування. Підготування анотації до роботи.</i>	<i>9.06.2024</i>	
11	<i>Отримання відгуку керівника. Подання та отримання довідки про антиплагіат-перевірку.</i>	<i>10.06.2024</i>	
12	<i>Завершити друк та збір матеріалів кваліфікаційного проєкту. Передання пакету курсової роботи на кафедру. Розміщення тексту роботи у репозитарії ЗНУ.</i>	<i>11.06.2024</i>	
13	<i>Захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.</i>	<i>17.06.2024</i>	

Студент

(підпис)

Юлія ЗСВАХІНА

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

(підпис)

Микола ПОТАПЕНКО

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

Ганна ЧЕМЕРИС

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Зєвахіна Ю. І. Дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Л. Керрол “Аліса в Країні Чудес” : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» / наук. керівник, викладач М. В. Потапенко. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 60 с.

UA : Робота викладена на 60 сторінках друкованого тексту. Перелік посилань включає 41 джерело. Об’єкт дослідження: дизайн та верстка друкованого видання. Предмет дослідження: сучасні дитячі друковані видання. Мета дослідження: розробка дизайну друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїс Керрол “Аліса в Країні Чудес”. В роботі представлено результати розробки дизайну книги-конструктора з авторськими ілюстраціями до твору Л. Керрол “Аліса в Країні Чудес”.

Ключові слова: графічний дизайн, ілюстрація, дитячі книжки, типографіка, друковані видання.

Zievakhina Y. I. DESIGN OF THE PRINTED EDITION OF “ALICE IN WONDERLAND” WITH L. CARROLL’S OWN ILLUSTRATIONS : Bachelor’s thesis, specialty 022 "Design", Educational and Professional Program "Graphic Design" / Sci. adv. M. V. Potapenko. Zaporizhzhia : ZNU, 2024. 60 p.

EN : The work is presented on 60 pages of printed text. The list of links includes 41 sources. Object of research: design and layout of a printed publication. Subject of research: modern children's print media. The purpose of the study: theoretical analysis of the history, types, features of children's print media and study of general requirements for the design and illustration of children's book publications. The paper presents the results of developing the design of a construction book with author's illustrations for L. Carroll's Alice in Wonderland.

Key words: graphic design, illustration, children's books, typography, print media.

Апробація кваліфікаційної роботи:

1. Зєвахіна Ю. І. Сучасні тенденції в ілюструванні друкованих видань. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2023 р.) / Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Том 1. С. 115-116.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ІЛЮСТРУВАННЯ ДИТЯЧИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ.....	5
1.1. Дослідження історії та розвитку дитячих друкованих видань в Україні і світі.....	7
1.2. Визначення, види та особливості сучасних друкованих дитячих видань	16
1.3. Тенденції у дизайні сучасних дитячих друкованих видань.....	19
РОЗДІЛ ІІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКОВОГО СТАНУ ТА АКТУАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ДИТЯЧИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ.....	23
2.1. Аналіз аналогів ілюстрованих дитячих друкованих видань.....	23
2.2. Дослідження тенденцій на ринку дитячих друкованих видань.....	28
РОЗДІЛ ІІІ ТЕХНІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНОГО ВИДАННЯ З АВТОРСЬКИМИ ІЛЮСТРАЦІЯМИ ДО ТВОРУ ЛЬЮЇСА КЕРРОЛА "АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС"	35
3.1. Розробка та опис етапів виконання ілюстрацій до казки “Аліса в Країні Чудес”.....	35
3.2. Виконання серії ілюстрацій у графічному редакторі Procreate та Adobe Photoshop	38
3.3. Опис остаточного варіанту та концепції друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїса Керрола "Аліса в Країні Чудес"....	48
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі ілюстровані дитячі видання є популярним напрямом у друкарстві, який продовжує неухильно розвиватися, бо саме дитяча література однією з перших реагує на всі нові тенденції та зміни в соціальному середовищі, підлаштовуючись під потреби та запити суспільства. Якісно написані та проілюстровані історії можуть бути важливим інструментом формування світогляду, розвитку інтелекту та виховання дітей. Сучасні дитячі книги вчать не лише доброті, взаємодопомоги та чесності, а й просувають ідеї рівності, лідерства жінок, турботу про екологію та ментальне здоров'я.

Проте не менш важливим, ніж посил, який містить у собі книга, є і її верстка та ілюстративний матеріал, оскільки саме якісна ілюстрація та оформлення допомагає максимально зрозуміло та виразно донести до читача сенс історії і запам'ятатися надовго. Часто яскраві ілюстрації можуть привернути увагу дітей та дорослих ще до моменту купівлі книги, а надалі, при прочитанні, утримати інтерес та детальніше висвітлити і доповнити історію, допомогти створити емоційний зв'язок. Хороші ілюстрації можуть, навіть, стати більш впізнаваними, ніж сама книга, збільшити її популярність та сприяти створенню та виробництву фізичної сувенірної продукції.

Серед безлічі дитячих історій казка про Алісу в Країні Чудес Льюїса Керрола займає важливе місце. Вона є одним з найбільш впізнаваних та популярних творів для дітей, за яким було знято безліч мультфільмів та фільмів. Основою популярності саме цієї історії є закладений в ній зміст про пошук себе, свого місця в цьому світі, про відстоювання права “бути тим, ким ти хочеш” і права самому обирати свій шлях. Але не менш важливим виявились і представлені там персонажі та оточення, які були якісно проілюстровані талановитими художниками і в подальшому надихнули інших митців, модельєрів, фотографів і режисерів.

Отже, Згідно до сучасних тенденцій у графічному дизайні, з огляду на велику популярність і актуальність дитячих книжок загалом, і казки «Аліса в Країні Чудес» в частості, зазначимо, що тема дипломної роботи в наступному

формулюванні: «Дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїса Керрола «Аліса в Країні Чудес»» є актуальною.

Актуальність і теоретична значущість проектної проблеми дозволяє нам визначити предмет, об'єкт та завдання дослідження.

Об'єкт дослідження — дизайн та верстка друкованого видання.

Предмет дослідження — сучасні дитячі друковані видання.

Мета кваліфікаційної роботи — розробити дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїса Керрола «Аліса в Країні Чудес» на підставі сучасних тенденцій у книгодрукуванні.

Виходячи з формулювання об'єкту, предмету та мети дослідження необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Розглянути та проаналізувати загальні відомості, історію розвитку та тенденції у створенні друкованих дитячих видань.
2. Проаналізувати сучасні аналоги дитячих друкованих видань і приклади дизайну казки «Аліса в Країні Чудес».
3. Розробити концепцію дизайну, опрацювати пошукові ескізи та розробити власні авторські ілюстрації до казки «Аліса в Країні Чудес».
4. Описати хід та етапи виконання роботи.

Апробація результатів дослідження здійснювалась шляхом публікації тез доповіді «Сучасні тенденції в ілюструванні друкованих видань» у збірнику матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (12 грудня 2023 р.) Запоріжжя : Запорізький національний університет.

Структура пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел і додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 60 сторінок, 1 сторінок ілюстрацій, 4 — літературні джерела. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи становить 60 сторінок. За темою роботи опубліковано 1 теза доповіді на конференції.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ІЛЮСТРУВАННЯ ДИТЯЧИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ

1.1. Дослідження історії та розвитку дитячих друкованих видань в Україні і світі

Дитячі друковані видання створювались вже не одне тисячоліття. Спочатку оповідання, вірші, пісні, легенди та приказки передавались в усній формі і слугували, в першу чергу, з метою навчання, розважання та настанови. Тільки у XVIII столітті, коли поняття дитинства почало набувати нового значення, а дорослі почали сприймати дітей як повноцінних особистостей, які потребують піклування, захисту та навчання, створювалась нова категорія літератури. Спочатку це були навчальні підручники, абетки, формат яких відрізнявся від книг для дорослих. У дитячі книжки активно додавались ілюстрації, що робило їх більш привабливими для основної аудиторії [1, с. 26-30].

У минулому, до вісімнадцятого століття, діти не розглядались як значно відмінні від дорослих і не отримували від них особливого ставлення. Це підтверджує факт того, що до цього моменту не існувало спеціальної літератури, призначеної виключно для дітей, крім навчальних та релігійних текстів, створених для навчання у колегіумах, гімназіях, школах тощо [2, с. 79-83].

У сімнадцятому столітті в Європі поступово почало виникати поняття дитинства. Джон Локк, видатний філософ тих часів, розробив теорію під назвою *tabula rasa* у своєму есе 1690 року, де проголошувалось о том, що людський розум від народження є «чистою дошкою» без власних правил, світогляду. Світосприйняття людини формується з часом, під впливом набутих знань та власного досвіду. Ця доктрина призвела до висновку, що розум дитини є порожнім при народженні, і обов'язком батьків є заповнити його

правильними уявленнями. Філософ наголошував у своєму есе про необхідність втручання батьків у процес виховання та навчання дитини та пропонував віддавати перевагу легким приємним книжкам, які можна було б використовувати з метою освіти дітям. Адже дітей завжди можна змусити визубрити текст, афлавіт, навчити читанню, але це не допоможе їм полюбити навчання, не зацікавить їх. Він також пропонував створювати книги з ілюстративним матеріалом [3, с. 155].

У дев'ятнадцятому столітті почали поширюватись книжки, створені виключно для читання у класі. Як приклад можуть послугувати байки Езопа і Жана де ла Фонтена, а також "Казки про матінку Гуску" Шарля Перро, опубліковані у 1697 році. Популярність цих творів спонукала письменників випускати нові і нові книжки, націлені на молоду аудиторію. З'являлось багато фантастичних і казкових оповідань про добро та зло, принців та принцес, магічних створінь та героїчні вчинки.

Важливим фактором, який вплинув на зміни у поглядах суспільства, був пуританізм. Він наголошував на важливості моралі, чистоти думок і вчинків. Пуритані піклувались про духовний розвиток і нрави своїх дітей і це призвело до збільшення видань "богоугодних" книг, адаптованих для дітей. Деякі з таких творів зберегли свою популярність навіть за наших часів. Як приклад - "Подорож пілігрима в небесну країну" (1678) Джона Буньяна, яка вважалась другою за популярністю книгою після Біблії і за весь час була випущена тиражем більше, ніж 200 млн екземплярів.

Важливу роль мали також "чепбуки" - невеликі кишенькові буклети, друк яких був відносно недорогим і вигідним. Вони складались з аркушів, що були згорнуті разом, а не зшиті між собою. Ці публікації, найчастіше, містили у собі перевилагтя балад - віршів для пісенного виконання. Також в них можна було знайти історичні оповідання, народні казки, байки та вірші. Вони не були навмисно створені саме для дітей, але завдяки легкому і цікавому сюжету творів, здобули неабияку популярність серед молодшого покоління. Ці твори

надавали можливість відпочити від строгого пуританського тиску дітям і зазирнути у магічний і цікавий світ народних легенд [4, с. 200-204].

У цей період у Західній Європі почали активно друкуватись "хорнбуки", у яких, зазвичай, містився алфавіт та молитви, наприклад, "Отче наш"(див.рисунок 1.1). Орієнтовані ці книжки були на дітей і дуже часто використовувались їм як іграшки. Наприкінці 17 століття ці книжки активно імпортували до англійських колоній і навіть до Америки.

Рисунок 1.1 - Шкіряний хорнбук у колекції Cary Graphic Arts

Першою такою книгою було "Духовне молоко для бостонських малят", написане Джоном Коттоном і орубліковане у 1646 році. Ця книга набула популярності не тільки серед населення Америки, для якого і була написана, но і в Англії. Ще однією популярною книгою став "Буквар Нової Англії", який вийшов у 1691 році і швидко змінив колишні пуританські букварі, а у подальшому активно використовувався у школах ще довгий час.

Він починався з ранкової та вечірньої молитви, а потім відображав алфавіт. Книга також містила релігійні прислів'я, орфографічний довідник та подальші різні навчальні матеріали з ілюстраціями [5, с. 45-66].

Протягом сімнадцятого століття популярність написання та видання казок значно збільшилась. Спочатку в Італії у 1634 році вийшов збірник європейських народних казок "Pentamerone", який став одним з перших в усій Європі. У подальшому це надихнуло Шарль Перро на публікацію своєї першої збірки французьких казок. І хоча вона і не отримала на той момент величезної популярності, зараз його збірки відомі у всьому світі. Але ж на той момент суспільство вважало його книжки чимось несерйозним, придатним тільки для дітей. У 1658 році Йоан Амос Коменсткий видав ілюстрований Orbis Pictus для всіх дітей, які вже вміли читати. Там же вперше з'явилися ілюстрації, які були направлені саме на молоду аудиторію.

Першою видатною книгою для дітей у Данії стало "Дитяче дзеркало", надруковане у 1568 році. Це запустило хвилю популярності на видання дитячих книжок у скандинавських країнах. Схожу за сенсом книгу під назвою "Гарне і чудове дівоче дзеркало" було надруковано у Швеції в 1591 році. Також великої популярності там набули дитячі казки та журнали, які регулярно видавалися аж до кінця вісімнадцятого століття [6, с. 78-91].

В Італії в п'ятдесятих роках шістнадцятого століття були написані "Приємні ночі" авторства Джованні Франческо Страпарола. Цей збірник казок ввадається один з перших в усьому світі, але усі розміщені в ньому 75 оповідань були написані у жлостокій манері і, звісно, не підходили для дітей. У подальшому саме ця збірка надихнула європейських авторів на випуск власних збірок казок у Франції, Італії та Іспанії [7, с. 77].

У вісімнадцятому столітті тенденція випуску дитячих книжок дійшла і до Англії. Англійське суспільство вперше прийняло концепцію дитинства і ідеї східних філософів. Тому у сорокових роках вісімнадцятого століття видавництва вперше звернули свою увагу на випуск саме дитячих адаптованих книжок. Вони були спрямовані на освіту та досуг молодих читачів. Прикладами таких книжок стали к "Красива пісня Томмі Тумба"(перша відома збірка дитячих віршів), книжки Джона Ньюбері, наприклад "Маленька гарненька кишенькова книжка", та Томаса Боремана.

Багато людей вважають, що “Маленька гарненька кишенькова книжка” стала першою сучасною дитячою книгою. Вона складалась з простих віршів на кожному літері алфавіту і містила у собі вірші, ілюстрації та гри для дитячого задоволення. Книга була дуже популярна в Англії і принесла Ньюбері велику славу; зрештою медаль Ньюбері була названа на його честь. Ньюбері вважав, що гра краще розвиває хорошу поведінку та манери у дітей, ніж сувора дисципліна. Книга була спеціального дитячого розміру з яскравою кольоровою обкладинкою, батьки часто дарували її дітям на свята, що і розпочало феномен подарункових книжок і книжок іграшок.

Ньюбері також був дуже гарним рекламістом та маркетологом. Він першим перетворив галузь дитячого книговидання на прибуткову сферу. Він не шкодував вкладати у рекламу, робити оголошення, вміло впроваджував додаткові назви і продукти у своїх основні дитячі книжки. Ньюбері став відомим як "батько дитячої літератури", головним чином завдяки тому, що він показав, що видання дитячих книжок може бути комерційно успішним [8, с. 77-81].

Він активно публікував власні твори, впроваджував у свої книжки багато ілюстрації, залучав видатних художників у виробництво. Він розробив свій бренд дитячої літератури. Ньюбері активно запозичував надбання і прийоми інших видавництв, такі як палітурка своїх книг у голландському квітковому папері та реклама інших його продуктів і книг в оповіданнях. Підвищення якості видання дитячих книжок та їх різноманіття зробили його дійсно відомим не тільки на Батьківщині, але і за межами Англії, виробником дитячої літератури. Він публікував власні твори, а також твори таких авторів, як Семюел Джонсон і Олівер Голдсміт [9, с. 209].

Іншою видатною особистістю, чії ідеї значно вплинув на розвиток дитячої літератури, став Жан-Жак Руссо. Як і Джон Локк, він висловлював ідею, що дітей краще і легше виховувати та навчати, коли вони насолоджуються процесом. Його концепція стимулювання у дітей природнього інтересу до навчання отримала визнання серед багатьох тогочасних письменників,

науковців та звичайних батьків, які були зацікавлені у належному вихованні своїх дітей. Як приклад можна привести популярну серію книжок Томаса Дея «Історія Сендфорда та Мертона», яка втілювала погляди Жан-Жака Руссо. Інші популярні книжки того часу також закликали молоде покоління до саморозвитку та самонавчання.

Ідеї Руссо глибоко вплинули на думки німецького населення. Там розпочався німецький філантропічний рух, який займався, здебільшого, реформуванням системи освіти та приділяв багато уваги вихованню молодого покоління. Засновник руху, Йоган Бернгард Базелла, створив підручник для дітей під назвою "Elementarwerk", до якого додав багато ілюстрацій видатних мастеров того часу. Інший прихильник руху вперше адаптував для дітей історію Робінзона Крузо, зробивши його сучасним та значно збільшив його популярність серед дітей та підлітків тогочасної Європи. Ганс-Гейно Еверс у своїй праці навіть зазначив, що починаючи з вісімнадцятого століття основні твори європейської дитячої літератури писались в основному в Німеччині.

Одними з найвідоміших казкарів Європи того часу були брати Грімм. У 1812 році вони вперше видали збірник «Дитячі та сімейні казки», що і розпочало хвилю їх популярності. Вони збирали народні казки та легенди, друкували їх німецькою мовою і це знайшло відгук серед німецького населення, яке переживало важкі часи і дійсно прагнуло до підняття національної самосвідомості. Також брати Грімм внесли величезний науковий вклад в дослідження культурної спадщини Німеччини та розвитку німецької лінгвістики. Їх казки розпочали нову хвилю популярності традиційних народних історій, через що реалістичні оповідання того часу майже повністю перестали сприйматись дітьми [10, с. 66-67].

У Норвегії місці легенди та приказки збирали, надихнувшись братами Грімм, вчені Петер Крістен Асбйорнсен і Йорген Мо. Вони видали велику збірку "Норвезькі народні казки". Збір цих казок допомогли їм краще дослідити історію та культуру рідної держави, зберегти цю спадщину, підняти норвезьку самосвідомість як нації та створити сучасну норвезьку писемну мову.

У Данії письменник і поет Ганс Крістіан Андерсен продовжував справу братів Грімм. Він багато подорожував Європою і Данією та активно записував усі місцеві казки. Його популярність на Батьківщині була настільки велика, що навіть сам датський король нагородив його за його творчість і пообіцяв поставити йому пам'ятник у королівському саду. Цікаво, що сам Андерсен свою творчість не цінував, але все рівно продовжував писати і писати нові казки [11, с. 11-15].

У Швейцарії Йоганн Давид Вісс опублікував “Швейцарську сім'ю Робінзонів”, прагнучи навчити дітей сімейним цінностям, доброму господарству, раціональному використанню природних ресурсів та самозабезпеченню. Книга стала популярною в Європі після перекладу французькою мовою Ізабель де Монтольє.

Наступним відомим казкарем у Німеччині був Гофман. Його депресивні і лякаючі казки зберігають свою популярність навіть до сьогодні. Його творам була присутня безліч гротескних елементів, дивних створінь, схожих з популярною на той момент казкою Льюїс Керрол “Аліса в Крахні Див”. Але в момент друку книжки Гофмана не були широко визнані в Німеччині. Суспільство того часу прагнуло до більш романтичних історій, серйозні, без сарказму та сатири.

Справжній перехід до сучасної дитячої літератури відбувся у середині дев'ятнадцятого століття, коли серйозні і мрачні оповідання, часто лякаючі і депресивні, поступилися місцем більш гумористичним, легким, орієнтованим на дітей книгам, які їм більше підходили. Доступність дитячої літератури також значно вирісла через впровадження друкарського верстата. Це викликало широке розповсюдження навчальної літератури, як слідство розвитку грамотності населення та підвищення інтересу до літератури. Її вартість також значно знизилась. Книжки перестали бути чимось елітарним, їх могли дозволити собі звичайні сім'ї [12, с. 55-58].

Вихід повісті-казки Льюїса Керрола “Аліса в Країні Чудес” в 1865 році в Англії змінив світ на більш емпатичний. Література стала більш образною,

жорстокість відійшла на другий план, а потім і зовсім зникла. Дитинство на той час в Англії вважалось найкращим періодом життя, що і було відображено у цій казці. Книга багата на різні метафоричні образи, вміло відображає проблеми тогочасного суспільства, має феміністичний посыл і навіть відсилає до колоніальної політики Британії. Також присутня у великій кількості сатира та висміювання тогочасного вікторіанського суспільства.

Наступною важливою книгою стала публікація американця Марка Твена “Том Соєр” у 1876 році, яка стала однією з перших книг саме для хлопців і здобула популярність не тільки серед дітей, но і серед підлітків та дорослих. Ця пригодницька книжка пропагандувала і висвітлювала для дітей важливість боротьби та роботи [13, с. 41].

У той же час в Італії був перший фантастицький роман “Пригоди Піноккіо”, який неодноразово перекладався на інші мови і отримав величезну популярність по всьому світу.

У Великобританії була видана казка “Принцеса та гоблін”, що ще більше поширило популярність пригодницьких романів. Згодом інший відомий автор Роберт Луїс Стівенсон надрукував свою найвідоміше дитячу історію “Острів Скарбів”, що дуже суттєва вплинуло на зображення піратів у масовій культурі і підвищило інтерес населення до цієї тематики.

Все більше і більше популярність здобували реалістичні романи, де була повністю відсутня будь яка магічна складова. Таким наприклад стала «Книга джунглів» Редьярда Кіплінга, яка вийшла у світ в 1894 році, наступною стала історія про Пітера Пена від Дж. М. Баррі у 1911 році.

Великий підйом дитячого книгодрукування відбувся у США в 1865 році, коли були видані такі книжки, як «Маленькі жінки», «Дядько Рібус: його пісні та його висловлювання» та «Пригоди Тома Соєра».

Вже тоді в Америці велику увагу приділяли книжкам на тему культурного та етнічного різноманіття, фемінізму, толерантності та боротьби за рівні права [14, с. 77-89].

Україна також не відставала від світових тенденцій. Українська література з уособленням і втіленням культури та історії нашого народу. Вона має величезний вплив на наше світосприйняття, формування нашої особистості, вихованні, створені моральний ідеалів [15, с. 23].

Але, незважаючи на все це, справжній розвиток української літератури розпочався тільки з другої половини дев'ятнадцятого століття. До того моменту до дитячих книжок можна було віднести виключно навчальну літературу. Наприклад, "Азбука" Івана Федорова, видана у 1574 році стала однією з перших книжок, створених саме для дітей. У ній знаходився алфавіт, молитви та основи граматики. Після цього на території сучасної України дуже довгий час писались, а з поширенням друкарства, друкувались виключно книжки навчального характеру: підручники для гімназій, колегіумів, шкіл. У відносно невеликій кількості, починаючи з 18 століття, з'явилися книжки, які передавали усні народну творчість, фольклор та вірші. Вони були написані українською мовою і мали скоріше розважальний, ніж повчальний характер. Прикладом можуть слугувати "Казки" Павла Грабовського, де була зібрана та записана народна творчість, а також твори Олександра Кониського та Івана Нечуя-Левицького. Їх книжки були популярними, здебільшого, у якості інструменту виховання та освіти для молодого покоління [16, с. 56].

“У кінці XIX – на початку XX ст. відбувся досить потужний спалах критичної думки в царині дитячої літератури. І. Франко кількома своїми статтями, зокрема широковідомою «Байка про байку» довів, що дитяча література в Україні існує і дослідження її є необхідним чинником її подальшого розвитку”[17, с. 20]. У 19 столітті дитяча література продовжила розвиватись і розповсюджуватись, з'явилося все більше широко-відомих народних письменників, які друкували свої твори, та навіть була заснована перша українська дитяча бібліотека у Львові у 1816 році [18, с. 312].

Серед нових авторів, чиї твори були спрямовані не тільки на дорослу аудиторію, але і на дітей, були Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Марко Вовчок та інших відомих письменників. З'являлися нові видавництва, які

випускали дитячі книжки, наприклад "Друкарська спілка". Саме у той час вперше почали з'являтися проілюстровані дитячі видання, що швидко привернуло увагу споживачів. Дитяча література того часу мала великий вплив на національне українське відродження в цілому. Незважаючи на те, що діти, звісно, не могли приймати активну участь у політичному і культурному русі в Україні, ознайомлення і вивчення культури українського народу розвивало їх національну самосвідомість, допомагало усвідомити існування культури українського народу з його особливостями та характерними рисами, її неповторність та цінність. Все це привносило у життя дітей любов до національній культурі та у майбутньому залучило їх до боротьби за збереження цієї народної спадщини. Через це величезної популярності набули твори Олександра Довженка, Панаса Мирного, Івана Франка, Тараса Шевченка, Лесі Українки. Почали виходити дитячі журнали, наприклад: "Дитячий світ", "Маленький листок", "Дивосвіт" [19, с. 121-127].

Але головним завданням української літератури було навчання дітей грамоті, іноземним мовам, виховання їх поведінки.

Протягом цього часу популярністю користувалися твори та інших літераторів. У двадцятих роках 20 століття почали з'являтися книжки-гри, які виховували в дітях креативні здібності та логічне мислення.

Вперше почали з'являтися комікси, енциклопедії. Все більше уваги стали приділяти оформленню книги, її ілюстраціям [20, с. 162-163].

З приходом радянської вдали дитячі книжки почали поширювати думки та погляди партії. Особливо це відносилось до підліткової літератури, де активно поширювались ідеї атеїзму, ідеалу радянської людини, соціалістичного реалізму, непохитності влади. Яскравим прикладом був Максим Горький. Він пропагував ідеал сильної людини, «лицаря духу», закликав дітей до творчої фантазії [21, с. 33].

1.2. Визначення, види та особливості сучасних друкованих дитячих видань

Дитяче друковане видання - це повноцінний літературний текст розважального або навчального характеру, який створений для дітей вікової групи від 3 до 14 років. Існує велика кількість різновидів літератури для дітей. Наприклад: вірші, казки, оповідання, науково-популярна та навчальна література. Дуже часто такі книги прикрашаються ілюстраціями для кращого сприйняття змісту дітьми, а також для привернення уваги. Також існує декілька форм випуску друкованих дитячих видань. Це можуть бути книжки з твердою обкладинкою, з м'якою, журнальна продукція, комікси, графічні романи, pop up книги [22, с. 172-173].

Дитячі видання поділяються на дві великі групи за віковим показником:

Книжки для дітей орієнтовані на аудиторію від 3 до 8 років і їх основні задачі - виховна і розвивальна. Зовсім маленьких дітей приваблюють яскраві кольорові картинки простих предметів, дітям старше вже становиться цікавим сюжет, але ілюстрації при цьому не втрачають своєї актуальності. Дуже часто у таких книжках візуальна частина переважає над текстовою. Дітям, які вже ходять до школи, стають дійсно цікаві персонажі книги, їх поведінка, вони шукають у книжках рольову модель, надихаються головними героями, потім втілюють улюблених персонажів в іграх з іншими дітьми [23, с. 20-23].

Книги для підлітків набувають вже серйозніше тематику. Орієнтовна вікова група - підлітки 12-18 років, але достатньо часто стається, що підліткова література приваблює не тільки школярів, але й дорослих, яким теж подобаються легкі та динамічні історії про кохання та пригоди.

Підліткова література висвітлює найбільш актуальні теми для даної вікової групи. Це історії про дорослішання, соціальні проблеми, шкідливі звички, фантастичні пригоди, тему шкільного життя, твори на історичну тему. Однією з особливостей підліткової літератури є майже повна відмова від ілюстрацій. Ці книги, зазвичай, майже повністю складаються з тексту, їм

притаманний велики обсяг(500 і більше сторінок) та багато серійність [24, с. 161].

Підлітки, так само, як і діти, шукають собі моральний орієнтир та взірць для наслідування. Їм подобаються вольові та сильні особистості, вони прагнуть повторити їх подвиги та досягнення. Також дуже часто у персонажах книжок підлітки можуть побачити себе, знайти підтримку і натхнення, відчутти, що вони не наодинці зі своїми проблемами. Деякі романи яскраво висвітлюють типові проблеми молоді, такі як наркоманія, булінг у школі, бідність, проблеми у сім'ї, насильство. Такі історії дуже добре резонують з внутрішнім світом підлітків. Вони зображують реальні ситуації, які переживають читачі, тому мають «терапевтичну цінність» та містять зрілі сюжетні лінії, які звертаються до бажання дитини вирости [25, с. 156].

Дитячі видання виконують такі функції:

- Культурно-етнічна — висвітлюють особливості розвитку різних народів, навчають дітей традиціям, розповідають про культурну пам'ять нації ;
- Соціальна - вчить дітей базовим нормам комунікації, розповідає, як знайти друзів і як зберегти ці стосунки. Навчає також терпимості, поваги до інших, толерантності та прийняття людей різних культур, різних соціальних прошарків, підготував до шкільного життя.
- Лексико-подібна — вчить дітей нормам спілкування, розвиває словниковий запас, допомагає покращити вимову.
- Креативна — надихає дітей, допомагає їм розкрити свій творчий потенціал, показує на власному прикладі як може виглядати самовирадження, вчить творчому мисленню.
- Виховна — передає дітям соціальний досвід, вчить толерантності, поваги, формує моральний орієнтир.
- Розважальна — зменшує напругу, дає можливість дітям абстрагуватись від проблем сьогодення і насолодитись вимисленим світом [26, с. 19-22].

Дитячі книжки, зазвичай, поділяються на декілька типів:

- Книжкові серії: розповідають про пригоди персонажів у різних світах і у різних незвичайних обставинах. Зазвичай, такі книжки розраховані на більш дорослу аудиторію і не містять у собі ілюстрацій. Об'єм таких книг може бути достатньо великим, як і їх кількість у серії.
- Ілюстровані книги: орієнтовані на молодшу аудиторію. Ілюстрації у таких книгах можуть виконувати виключно візуалізувати зміст, або доповнюють його. У книжках для дітей 3-4 років тексту може не бути взагалі.
- Навчальні видання: шкільні підручники, енциклопедії, практичні зошити, словники, довідники, атласи тощо.
- Книжки-гри - видання, які поєднують у собі літературний зміст з інтерактивними елементами гри: головоломки, ребуси, кросворди та інші завдання, які допомагають дітям розвивати різні навички під час читання.
- Науково-популярні видання: Книжки, які призначені для розширення знань дітей у різних наукових галузях або для відповіді на цікаві запитання про світ [27, с. 18].

1.3. Тенденції у створенні ілюстрацій для сучасних дитячих друкованих видань

“Сучасні дитячі друковані видання розвиваються по декількох спрямуванням:

По-перше, збільшується різноманітність жанрів. Сучасні дитячі книги включають у себе широкий спектр жанрів, від класичних казок та пригодницьких романів до науково-фантастичних та соціально-психологічних творів.

По-друге, все більше з'являється нові формати і види. Окрім традиційних книг у паперовому форматі, дитячі видання доступні також у формі електронних книг, аудіокниг, анімаційних інтерактивних книг, що дозволяє дітям вибирати формат, який найбільше відповідає їхнім потребам і вподобанням.

По-третє, відбувається включення різноманітних представників: Сучасна дитяча література стає все більш інклюзивною, включаючи представників різних культур, етнічних груп, гендерних ідентифікацій та особливостей розвитку, що дозволяє дітям легше ідентифікувати себе в літературних персонажах.

Четверте: все більше у дитячій літературі підіймаються актуальні для суспільства теми: Сучасні дитячі книги відображають актуальні соціальні, екологічні, етичні та моральні питання, які стосуються дітей у сучасному світі. Це допомагає дітям краще зрозуміти навколишній світ і розвивати критичне мислення.

П'яте: дитячі книжки стають все більш інтерактивними. Деякі сучасні дитячі книги включають інтерактивні елементи, такі як рухомі частини, загадки, завдання, що дозволяють дітям більше взаємодіяти з книгою та активно вивчати матеріал.

Шосте: відбувається розвиток мультимедійних форматів: Сучасна дитяча література включає у себе мультимедійні формати, такі як аудіокниги з ефектами звуку, інтерактивні електронні книги з анімаціями та інші формати, що дозволяють дітям зануритися у світ книги за допомогою різних сенсорних досвідів.

Ілюстрація друкованих та електронних видань займає важливе місце у добу 21 сторіччя, оскільки часто є просто необхідною складовою багатьох наукових текстів, інструкцій. Саме за допомогою візуального матеріалу автор якомога точніше може передати сенс написаного, продемонструвати об'єкти дослідження або надати покрокові інструкції. У художніх текстах ілюстрація допомагає не тільки краще передати зміст оповідання, але й атмосферу та художні образи твору.

Мистецтво ілюстрації розвивалося протягом тривалого часу і, як і все в цьому світі, мало свої тенденції. Перші художні зображення в книгах існували ще до появи друкарства й носили винятково науковий характер, а для їх створення буди докладені великі зусилля та використовувалися коштовні

матеріали. Після винаходу друкарського верстата, ілюстрація стала більш популярною, для її створення застосовувалися методи гравюру, офортів, пізніше – літографії. З розвитком сучасних технологій книжкова ілюстрація також зазнала змін, з'явилися і нові тенденції в оформленні ілюстрацій.

Цифрова ілюстрація. З розвитком технологій збільшилась і кількість засобів для втілення творчих ідей. З'явилися такі інструменти, як графічні планшети та програмне забезпечення, наприклад Adobe Illustrator, Adobe Photoshop і Procreate. Це забезпечує більшу гнучкість, ефективність і можливість використання широкого спектру стилів і ефектів. Перевага роботи над цифровим макетом полягає в тому, що більшість помилок можна скасувати або виправити їх непомітно.

Змішування матеріалів, поєднання різних технік. Це може бути або додаткова обробка вже намальованих вручну зображень, додавання різних текстур, виконання кольорової і світлової корекції або поєднання традиційного живопису/графіки з цифровим. Використання 3D технологій. 3D дизайн починає завойовувати популярність не тільки серед розробників відеоігор та при технічному макетуванні, багато сучасних європейських художників використовують можливості 3D для створення оригінальних робіт та ілюстрацій, вдало поєднуючи цей засіб з фотографіями та цифровим живописом.

Мінімалістичний стиль, втеча від реалізму. Зараз в усьому світі зростає популярність мінімалістичного та спрощеного стилів, і ілюстрація не є виключення. У цьому стилі часто використовуються геометричні форми, яскраві прості кольори, чіткі лінії, що допомагає передати сенс ідеї і не відволікатися на зайві деталі. Зроблені вручну ілюстрації. Це можуть бути намальовані за допомогою живописних або графічних матеріалів, створені з використанням техніки колажу, ліплення, оригамі роботи, або ті, які тільки симулюють рукотворний та ремісничий вигляд, будучи зробленими в сучасних графічних редакторах.

Дотримання класичного стилю створення ілюстрацій. Зазвичай, це ретельно створенні зображення, оздоблені великою кількістю деталей, у стилі переважає реалізму, а також багатих культурних елементів і символіки, що додає таким чином глибини й автентичності розповіді.

Отже, з розвитком сучасних технологій образотворчі можливості художників та ілюстраторів значно розширилися, книжкова ілюстрація стала різноманітною і відійшла від одного основного реалістичного стилю, стала більш креативною та новаторською. З'явилися нові матеріали, нові течії та мистецькі рішення, що дозволило художникам краще розкрити сюжет твору, створювати загальний настрій книги” [28, с. 115-116].

РОЗДІЛ II

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКОВОГО СТАНУ ТА АКТУАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ІЛЮСТРОВАНИХ ДИТЯЧИХ КНИЖКОВИХ ВИДАНЬ

2.1. Аналіз аналогів ілюстрованих дитячих друкованих видань

Збір аналогів, аналіз конкурентів та дослідження їх сильних та слабких сторін є важливим етапом, який має передувати створенню будь-якого художнього об'єкта. Передпроектне дослідження художніх творів схожої тематики дозволяє уникнути типових помилок під час створення власної роботи, з самого початку відмовитись від неактуальних, безсенсовних і недоречних ідей і в подальшому створити конкурентоспроможний проєкт, який буде затребуваним на ринку. Аналіз аналогів дозволяє прийняти обгрунтовані і доречні рішення відносно майбутнього дизайну проєкта, який може привернути увагу споживачів та задовольнити їх потреби [29, с. 12].

Для аналізу аналогів ілюстрованих дитячих книжкових видань було обрано:

1. Дитяча книжка “Peliongas” литовського автора Рімаса Валеякіса (див. рисунок 2.1, 2.2).

Рисунок 2.1 - Сторінки дитячої книжки “Peliongas”

Рисунок 2.2 - Ілюстрація з дитячої книжки “Peliongas”

Дана казка литовського автора Рімаса Валеякіса розповідає о пригодах маленької мишки, коли, одного дня, вона помітила як почала більшити на очах і весь її звичний побут водномить змінився.

Основа візуального стилю данної казки зав'язана на контрастах форм і розмірів, що обгрунтовано сюжетно. Головним завданням художника-ілюстратора під час оформлення даної книги було показати те, як незручно і важко жити головному герою у новому світі, як сильно він в нього не вписується. Також під час створення ілюстрацій активно використовувався такий художній засіб, як нюанс, для підкреслення схожості у розмірах головного героя і інших велетенських об'єктів(див.рисунок 1.2).

Кольорова палитра була використана дуже різноманітна і відрізнялась на різних сторінках книги. Зазвичай - це тетрада, але, іноді, були використани комплементарна та аналогова схеми. Також, дуже часто, на ілюстраціях присутньо багато вільного простору, який створює відчуття легкості і дозволяє краще концентруватися на зображеннях та тексту.

Такоє була проведена робота з текстом, оскільки дуже часто текстова частина не тільки описує ілюстрації, но і є складовою частиною дизайну книги. Окремі слова та текстові блоки можуть показувати напрямок, додавати ілюстраціям динаміки, а також створювати акцент(див. рисунок 1.1).

2. Дитяча книжка “Old MacDino Had a Farm” англійського автора Бекки Дэйвис (див.рисунок 2.3).

Рисунок 2.3 - Сторінки дитячої книжки “Old MacDino Had a Farm”

Дана книга о динозаврах орієнтована на молодшу вікову групу і не містить у собі складного сюжету та серйозного меседжу, тому під час створення ілюстрацій до неї був обраний відносно простий та яскравий стиль. Персонажі на ілюстраціях намальовані у гарному виразному мультяшному стилі, з великими очима і достатньо пластичні. Композиція у більшості сцен - динамічна, рух показан не тільки за допомогою мальованих образів, але й тексту, який органічно вплітається в ілюстрації і дорівнює їх.

Мінусом поданих ілюстрацій можна зазначити неузгоджену кольорову палітру, яка змінюється на різних розморотах. Також дуже часто в ілюстраціях використовується багато різних кольорів і важко зрозуміти, який саме з них є акцентним. Але додавання білого кольору на тло трохи врівноважує ситуацію та додає “чистоти” роботі.

3. Подарункова книга “Квітнуть квіти” української авторки та дизайнерки Олександри Чубар (див.рисунок 2.4).

Ілюстрації у даній книзі виконано в єдиному єдиному стилі за допомогою різноманітних текстурних пензлів у програмі Adobe Photoshop. Кольорова палітра була обрана аналогова і дуже часто відмінність кольорів досягається за допомогою зміни насиченості. Тло дизайнерка залишила білим, що допомагає створити акцент на тексті і полегшує сприйняття візуальної частини книги.

Використання великої кількості темно-сірих, фіолетових та брудно-зелених кольорів гарно підкреслює депресивну атмосферу книги і допомагає глибше зрозуміти її сенс.

Під час створення ілюстрацій була, здебільшого, обрана статична композиція, що також зумовлено сюжетно і дозволяє краще відчувати усю меланхолійну і сумну тематику твору. Мінусом даних робіт можна зазначити відсутність відчуття динаміки там, де це мало б бути. При перегляді ілюстрацій з птахами у польоті та русалкою у річці, не виникає відчуття руху, усі фігури продовжують виглядати статично. Також на багатьох ілюстраціях відсутній контраст форм, розмірів, а кольоровий контраст досягається тільки за допомогою білого тла.

Рисунок 2.4 - Сторінки подарункової книжки “Квітнуть квіти”

4. Книга-енциклопедія “Єгиптоманія” Емми Джуліані та Керол Сатурно(див. рисунок 2.5).

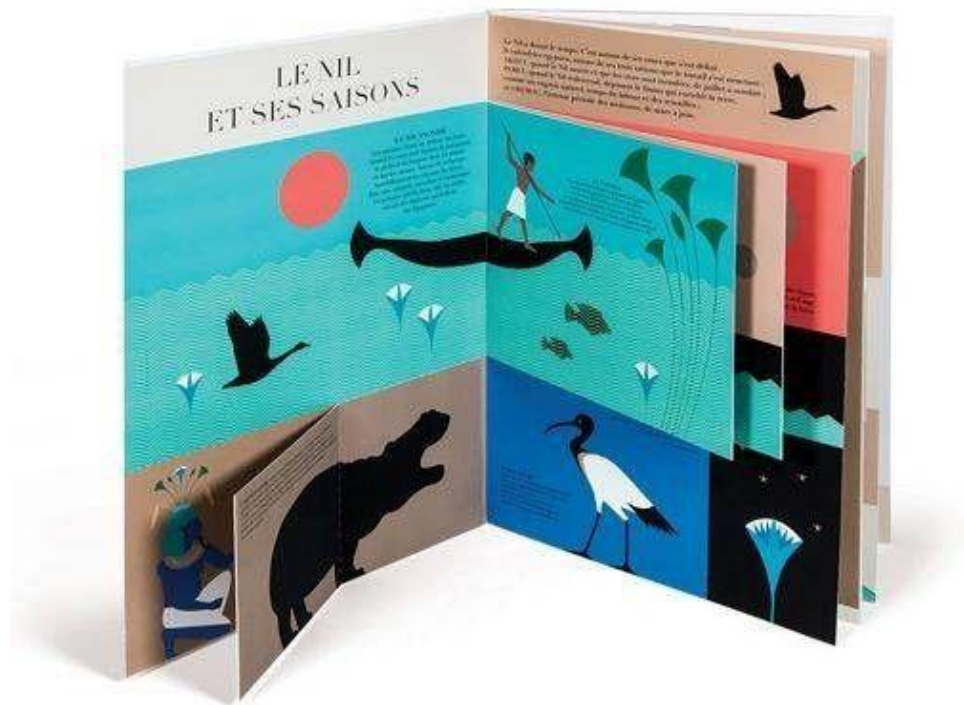

Рисунок 2.5 - Книга-енциклопедія “Єгиптоманія”

“Єгиптоманія” - стисла книга-енциклопедія о старовинному Єгипті зі яскравим, доречним дизайном. Цікавим рішенням є те, що кожна її частина, супроводжувана текстами Керол Сатурно, інсценована за допомогою клаптиків, листівок та інших анімацій, які можна відкрити, перегорнути, тому її читання та дослідження перетворюється на невеличку пригоду.

Мінусом данного оформлення можна зазначити абсолютно хаотичне кольорове рішення. У створенні ілюстрацій використовуватися виключно яскраві, насичені кольори, що хоч і відповідає тематиці старовинного Єгипту, але одночасно створює безлад на сторінках.

Також можна зазначити що, крім повної відсутності кольорового акценту, також відсутній контраст форм та розмірів, неможливо зрозуміти, які персонажі є основними на розвороті, а які - другорядними.

Шрифт для основного тексту обраний простий і зручний, але розмір шрифту не є вдалим, оскільки настільки дрібні текстові блоки буде важко прочитати дітям, для яких і була створена ця книга. Акцидентний шрифт для заголовків відповідає мотивам Єгипта та привертає увагу.

5. Книга “Ensueños” Конрада Розет та Девіда Асейтуно(див. рисунок 2.6).

Рисунок 2.6 - Дизайн сторінок книги “Ensueños”

Дана книга розповідає о закоханий в музику дівчинці, яка мріє о музичних інструментах. Ця історія дуже поетична та метафорична, тому і для ілюстрацій був обраний легкий, акварельний стиль малювання. Усі кольори гармонійно підібрані, поєднуються між собою і не створюють візуальний шум.

Незважаючи на те, що абсолютно усі сторінки кольорові і там немає вільного білого простору, текст на них не згортається с фоном і все ще візуально помітен. Мінусом даної роботи є хаотичне його розташування. Деякі текстові блоки розташовані так, що неможливо з першого разу зрозуміти правильний порядок їх читання. Також для різних сторінок обран різний шрифт для заголовків. Використання спочатку шрифта групи антиква на одній сторінці, а потім імітацію рукописного шрифта на іншій- створює дисбаланс між розворотами.

2.2 Дослідження тенденцій на ринку дитячих друкованих видань

Незважаючи на те, що книжкова продукція - це вагома складова культурного життя суспільства, яка допомагає здобувати різні навички, виховує

людей як особистостей, розвиває їх світогляд та впливає на їх духовний і культурний розвиток, зараз в Україні видавнича індустрія не задовольняє всіх потреб та вимог суспільства. Частка створюваного нею валового внутрішнього продукту не перевищує одного відсотка, тоді як у провідних країнах світу він є одним з найбільш прибуткових та інвестиційно привабливих. Проблеми у галузі книгодрукування пов'язані, у першу чергу, з незацікавленістю населення та низьким рівнем заробітної плати в Україні, оскільки книги не є товаром першої необхідності. Також, на даний момент, відсутня міцна фінансова підтримка сфери книгодрукування з боку уряду України. Дуже часто грошей не вистачає навіть на закупівлю навчальної літератури для шкіл, коледжів, університетів, не кажучи вже про спонсорвання незалежного видавництва і запровадження грантів для молодих письменників. Також проблемою є відсутність належного контролю за розподіленням грошей у цій галузі та втручання у формування бюджету для виробництва [30, с. 11-16].

Дану ситуацію, безумовно, можна було б покращити за допомогою введення різних заходів, таких як: сприяння розвитку економіки і підвищення спроможності населення купляти друковану продукцію, сприяння розвитку інтелектуального потенціалу України, прийняття законів, які б захищали працівників даної сфери від втручання у процес виробництва третіх осіб, підвищення орієнтації саме на вимоги споживачів, проведення соціологічних досліджень для виявлення попиту серед населення, а також виділення бюджетів на закупівлю нового обладнання та підготовки кваліфікованих кадрів.

Все це допомогло б розвинути в країні галузь типографіки до нового рівня і створило би її дійсно конкурентоспроможною [31, с. 64].

Надані дані приводить к необхідності дослідження галузі книгодрукування для усвідомлення її можливостей подальшого розвитку.

“Аналіз статистичних даних показує, що в Україні від 2012 р. по 2022р. (рис. 1) видано понад 234519 назв нових книжок сумарним накладом 522934,6 тис. примірників.

Рис. 2.1. - Динаміка випуску книг за назвами і накладом в Україні у 2012–2022 рр.

Аналіз видавничої продукції у досліджуваному періоді часу за тематичними розділами підтверджує, що в її загальному масиві домінує література з освіти та культури сумарно – 48790 друкованих примірників (рис. 2) загальним накладом – 282341,8 тис. примірників (рис. 3). Далі – художня література – 41437 друк. од. накладом – 67748,7 тис. пр. Найменше вийшло в світ літератури універсального змісту – 219 друк. од. накладом 2934,2 тис. пр” [32, с. 68].

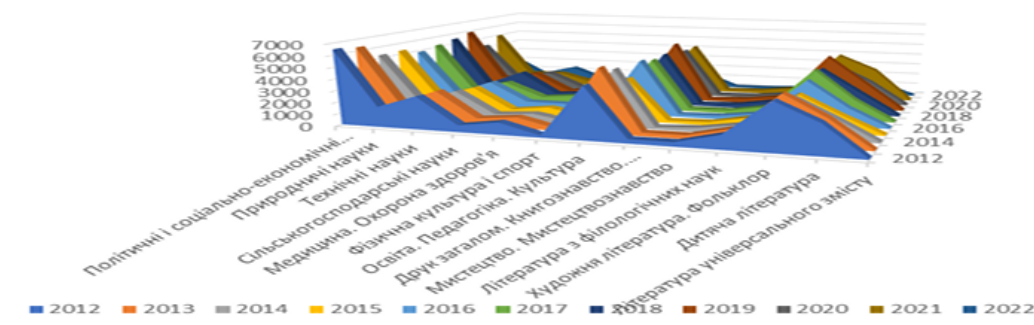

Рис. 2.2 - Динаміка випуску книг за укрупненими тематичними розділами і назвами в Україні у 2012–2022 рр.

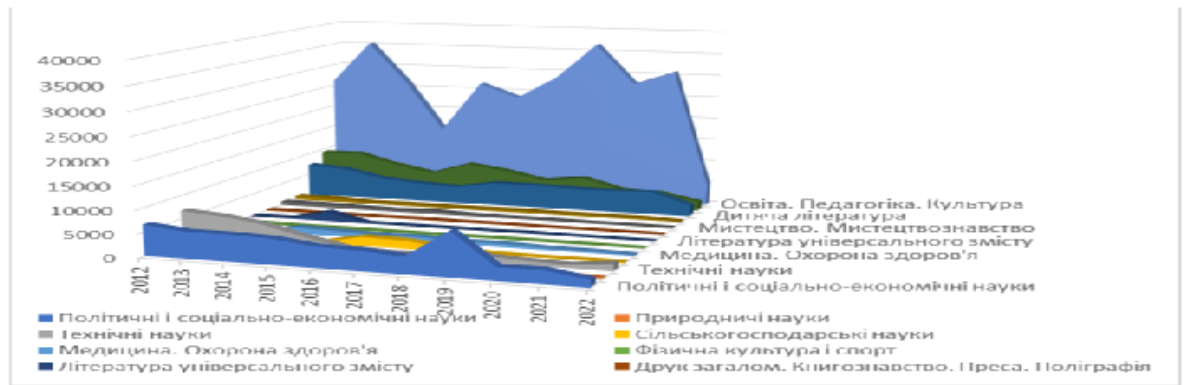

Рис. 3.3 - Динаміка випуску книг за за укрупненими тематичними розділами накладами в Україні у 2012–2022 рр.

За усім вищезгаданим можна означити, що найбільша кількість друкованих видань в Україні - це навчальна література, створена для освітніх закладів. Наступною за друком йде політична, соціально-економічна література, потім - дитяча література та на останньому місці - медична, література охорони здоров'я та технічна література [33, с. 31-32].

Стосовно дитячих книжок - зараз дитяча та юнацька література займає те, що вважається «солодким місцем» у видавництві, що свідчить про швидке зростання та нові можливості. У той час як інші галузі книгодрукування стагнували, продажі дитячих книжок продовжували зростати, особливо книжок для молоді та середніх класів. Це почалось з виходом книг о «Гаррі Поттера» Дж. К. Роулінг. Популярність цього твору призвела до значної зміни в усвідомленні видавцями книжок для підлітків як важливого ринку. До «Гаррі Поттера» підлітки вважалися другорядним ринком, незацікавленим у купуванні книжок та неплатоспроможним [34, с. 208-210].

Гаррі Поттер викликав попит серед підлітків, і видавці зрозуміли, що у них є аудиторія. Популярність літератури для підлітків продовжувала зростати, оскільки в цій сфері з'явилося багато нових письменників, а такі книги, як трилогія «Голодні ігри», стали популярним джерелом для фільмів. Що цікаво, читацька аудиторія зросла не лише серед підлітків, але й серед дорослих, які зараз становлять 55 відсотків читацької аудиторії літератури такого типу. Як

підлітків, так і дорослих приваблює чистота оповіді та сила тексту, особливо фантастичні світи, винахідливість та уява в книгах для молоді [35, с. 54-59].

Крім того, багато нових авторів, які виходять на ринок, взаємодіють зі своєю аудиторією через усі види соціальних мереж, залишаючись доступними для постійної взаємодії [36, с. 67-77].

Нещодавно видавці зосередилися на романах для дітей віком 8–12 років вважають ринком. Оскільки цей віковий рівень читача переходить від книжок з картинками та коротких розділів до більш довгих романів, книжки почали випускати серіями, оскільки читачі слідкують за героями та сюжетами кількох книг. Негативною стороною було видання меншої кількості ілюстрованих книжок. Ця тенденція була настільки сильною, що деякі лідери думок оголосили книжки з ілюстраціями зникаючими. У 2010 році газета New York Times прокоментувала це, повідомляючи, що видавці випускають на 10-15 відсотків менше книжок з картинками, а книжкові магазини зменшують простір на полицях через падіння продажів, розширюючи свої розділи під романи для підлітків. Таке падіння продажів було пов'язано з тим, що батьки тиснули на своїх дітей, щоб вони швидко перейшли на книжки з розділами, пов'язаними з текстом, вважаючи, що це дасть перевагу в навчанні. Але у той же самий час 40 відсотків найбільш продаваних книг у списку New York Times 2015 року були ілюстровані книжки, що свідчило про те, наскільки видавці недооцінювали цей ринок.

В Україні зараз набирає популярність реалістична проза для дітей та тінейджерів від 8 до 14 років. Ці книжки піднімають багато важливих питань, таких як самопочуття і самоідентифікація людини у світі, її моральний розвиток як особистості, подолання труднощів і дорослішання [37, с. 17-25].

Сучасні книжки для дітей також приділяють багато уваги розвитку комунікативних здібностей дитини, розповідають, як знайти своє місце у цьому світі. Наприклад книга М. Л. Пейна “Ми можемо порозумітися” яскраво висвітлює дітям від 3 до 8 років, як правильно спілкуватися з дорослими, чому треба з повагою відноситись до людей різних національностей, з іншими

культурними цінностями і як практикувати повагу до усіх у цьому світі. Аона допомагає маленьким дітям вчитись розпізнавати і вирішувати конфлікти мирним шляхом.

Ще одна книга англійського письменника К. Гейнера “Я схожий на тебе, ти схожий на мене” також написана для дітей віком від 8 до 13 і зосереджується на тому, щоб діти розуміли і вшановували один одного, навчає дітей толерантності. Такі книжки пропонують батькам виховувати дітей ще дома, щоб полегшити перехід до школи та підготувати до спілкування з людьми різного походження, з якими вони зустрінуться поза домом [38, с. 138-146].

Такоє дуже популярні книжки, присвячені не тільки самопошуку себе у цьому світі, як особистості, но і знаходження свого покликання у професійному плані. Книжки для дітей різного віку розповідають про важку і цікаву роботу лікарів, бізнесменів, пожежників, вчених та багатьох інших працівників різних сфер. Прикладом можуть слугувати книжки А. Штефан «Лу-ветеренарка», М. Марченко «Майка Паливода обирає професію» та М Сердюк «Як відкрити ресторан. Магічний посібник з ресторанної справи» [39, с. 35-42].

Велику увагу також приділяють книжкам, які зосереджуються на просуванні ідеї незалежної України та її цінностей, культурної спадщини та історії. Наприклад книжка авторів Ліни Максимук, Ірини Голодюк, Марини Старик та Наталії Соболевської «Козаки правлять країною» розповідає про історичну та культурну спадщину українського козацтва, а головний герой у ній - Іван мазепа. Цей твір навіть отримав премію «Bookforum Best Book Award» 2021 року в номінації «Література для дітей від 7 до 12 років»[40, с. 204-205].

Зараз найвідомішим сучасним ілюстратором дитячих книжок вважається Романа Романишин та Андрія Лесіва. Вони є лауреатами конкурсу комунікаційного дизайну European Design Award а також потрапляли у велику кількість списків найвидатніших сучасних дитячих ілюстраторів.

Також нещодавно до каталогу найкращих книг Міжнародної бібліотеки у Мюнхені потрапила книжка українських письменників «Куди і звідки» Романи

Романишин і Андрія Лесіва, яка розповідає про подорожі, про рух протягом усього життя та вчить дітей насолоджуватись моментом.

Рис. 2.4. - Ілюстрації у книзі «Куди і звідки» Р. Романишин

Можна підсумувати, що сприйняття книжок українських авторів останнім часом значно покращилось. Про них все більше і більше згадують на міжнародних преміях, у іноземних журналах, приділяють увагу їх перекладу та турбуються про те, аби і секція з українською дитячою літературою була у великих іноземних бібліотеках. Також на розвиток українського книгодрукарства за кордоном дуже сильно впливало військове положення в Україні з 2022 року. Через збройну агресію Російської Федерації величезна кількість матерів з дітьми покинули країну і переїхали до іноземних держав, що викликало попит на розповсюдження дитячої літератури українською мовою і там, і стимулювало місцеві українські громади на друк таких книжок [41, с. 32-35].

РОЗДІЛ ІІІ

ТЕХНІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНОГО ВИДАННЯ З АВТОРСЬКИМИ ІЛЮСТРАЦІЯМИ ДО ТВОРУ ЛЬЮІСА КЕРРОЛА "АЛІСА В КРАЇНІ ЧУДЕС"

3.1. Розробка та опис етапів виконання ілюстрацій до казки "Аліса в Країні Чудес"

Під час створення пояснювальної записки та проектної частини дипломної роботи було вивчено основну інформацію та вимоги до створення книжкових ілюстрацій та інформацію щодо теми розробки дитячих друкованих видань.

Першочерговим етапом оформлення будь-якого друкованого видання є дослідження та аналіз текстової частини, яка і підлягає ілюструванню та оформленню. В даному випадку було проаналізовано повість-казку "Аліса в Країні Чудес". Оскільки за обсягом даний твір займає приблизно 30-40 сторінок тексту, в залежності від формату друку, з цілої книги були обрані для ілюстрування шість глав, які складають основу сюжету твору. У подальшому була проведена робота над текстом. Він був значно скорочен за обсягом і містив у собі тільки основну інформацію.

Під час розробки ілюстрацій для повісті-казки "Аліса в Країні Чудес" був проведений аналіз основних персонажів твору, досліджено їх зовнішній вигляд, риси характеру та персональні характерні особливості. Розглянуто, як інші художники зображували цих персонажів у своїх роботах. Також досліджена цільова аудиторія видання - діти від 3 до 12 років, проаналізовані їх уподобання. Обран формат книги - книга-конструктор.

Наступним кроком був аналіз аналогів дитячих друкованих видань з ілюстраціями різних жанрів і різного спрямування(казки, подарункові видання, енциклопедії тощо). Були дослідженні та визначені особливості композиційних, кольорових та шрифтових рішень у поданих роботах. Проаналізована робота з формою та загальним текстом, взаємодія візуальної частини роботи та її

інформаційної частини. Також окремо були досліджені інші книги-конструктори, проаналізовано механізм їх роботи і ідейні рішення. Розроблен макет книги, з'ясовано, як будуть відкриватись розвороти і як це буде сюжетно обґрунтовано(див.рисунок 3.1).

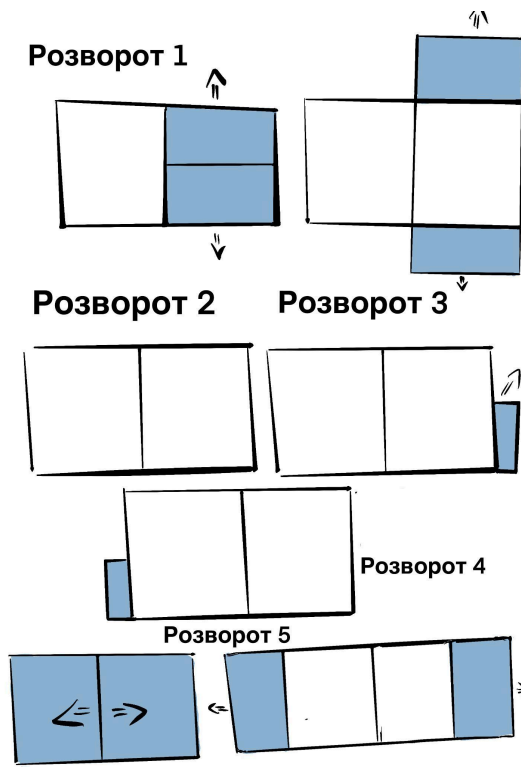

Рисунок 3.1 - Макет друкованого видання повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Створено декілька серій пошукових ескізів на обрану тему. Ескізи були виконані в програмі Procreate спочатку схематично, а після найвдаліші опрацьовані у кольорі(див.рисунок 3.2, 3.3).

Разом із науковим керівником був обран найкращий варіант. Під час виконання підсумкового варіанта відбувалися консультації з викладачем про вибір кольорової палітри, доопрацювання композиційних деталей та оформлення текстової частини видання.

Рисунок 3.1 - Перша серія ескізів для повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

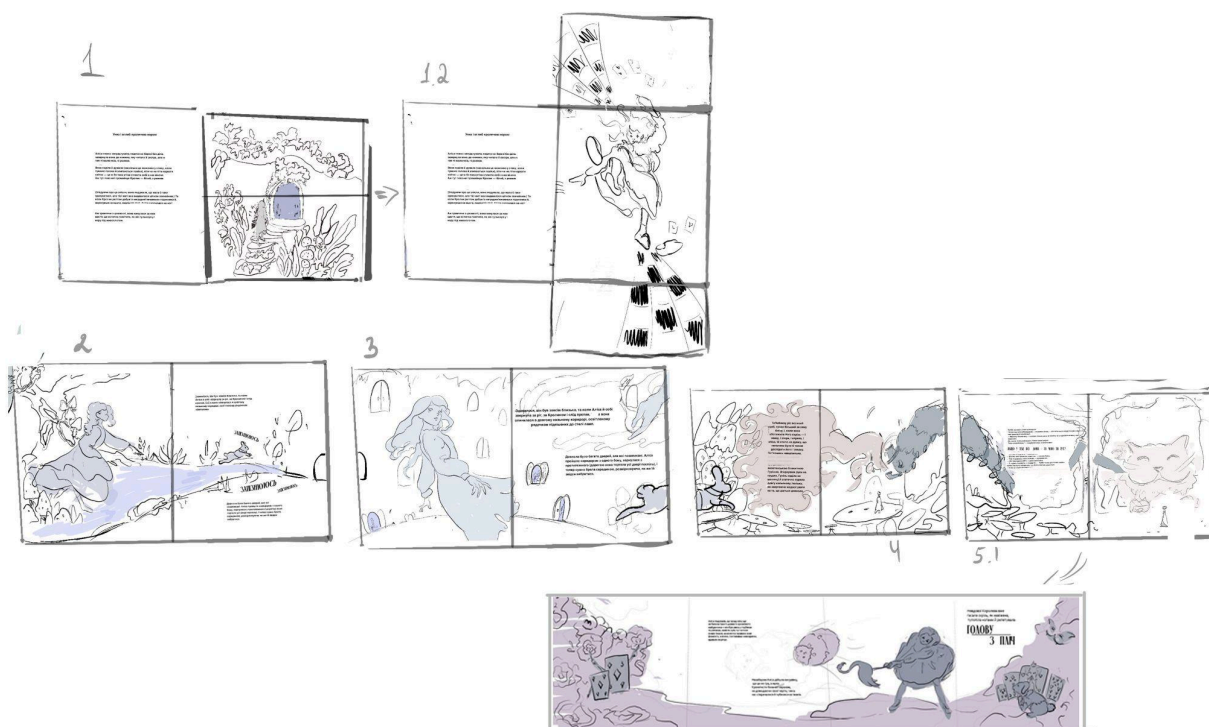

Рисунок 3.2 - Друга серія ескізів для повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

3.2. Виконання серії ілюстрацій у графічному редакторі Procreate та Adobe Photoshop

Для дитячих книжок притаманна велика кількість кольорових ілюстрацій, їх обсяг повинен значно перевищувати обсяг текстової частини книги. Зображення повинні бути яскравими, легко привертати увагу, запам'ятовуватись і бути зрозумілими для дітей.

Їх функція - це, в першу чергу, доповнення та розкриття основних моментів книги. Художник-ілюстратор є, по-суті, співавтором і за допомогою саме його малюнків ми можемо зрозуміти сюжет твору краще. По-друге, книга часто виконують виховну функцію, розповідають дітям про добро, зло і як функціонує світ. Якщо образи персонажів, які висвітлюють ці думки, переконливі, а ілюстрації - доречні, діти будуть сприймати їх і надихатись образами головних героїв. Книжки також розвивають естетичні смаки дитини, що вже напряду залежить від роботи художника, який оформлював твір. Гарно проілюстровані книги зможуть викликати захоплення у дитини та подарувати їй любов до читання.

Після ретельного дослідження особливостей розробки книг-конструкторів та ілюстрування дитячих друкованих видань, для розробки ілюстрацій була обрана програма Procreate

Procreate - один з найпопулярніших растрових графічних редакторів, доступних в App Store. Для створення серії ілюстрацій було обрано кольоровий режим CMYK та 300 ppi, розмір монтажної області – 2048 на 4096 пікселей для одного книжкового розвороту.

Була обрана тепла роздільно-компліментарне палітра, основними кольорами якої є темно синій, темно фіолетовий, світло фіолетовий, бордовий, рожевий та блакитний - у якості базових кольорів(див.рисунок 3.3); яскраво-жовтий, яскраво-блакитний та помаранчевий - у якості акцентних.

Рисунок 3.3 - Кольорова палитра до ілюстрацій

Було обрано шрифти. Оскільки шрифтові елементи повинні бути читабельними та добре поєднуватися між собою, у якості акцидентного шрифту для заголовку було обрано Segoe Script - Bold, шрифтом для основної частини тексту - Myriad Pro - Regular (див. рисунок 3.4).

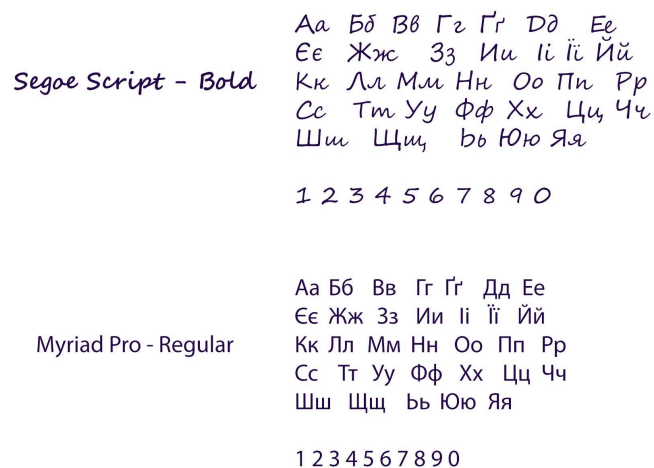

Рисунок 3.4 - Шрифтове рішення

Під час роботи над першим розвором, який буде розкриватися і складатись з двох частин, для фону першої ілюстрації було обрано нейтральний

біло-рожевий колір, який створює відчуття легкості та допомагає акцентувати увагу на тексті та візуальній частині книги(див.рисунок 3.5).

Наступним кроком було додавання основних кольорових елементів згідно з ескізом та кольоровою гармонією. Більша частина ілюстрації залишилась порожньою для того, щоб у подальшому розмістити там текст.

Рисунок 3.5 - Перший проміжний етап роботи над першим розворотом до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Далі при роботі над зображенням були акцентні кольори, такі як яскраво-жовтий, яскраво-блакитний, світло-фіолетовий та помаранчевий. Намальована фігура головної героїні, яка піднімається по сходах, розміщені світлові та тіньові плями і додані промені яскравого світла, для гармонізації ілюстрації та заповнення порожнього простору(див.рисунок 3.6).

Рисунок 3.6 - Другий проміжний етап роботи над першим розворотом до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

При роботі над другою частиною першого розвороту були обрані темні кольори, такі як темно-синій, темно-фіолетовий та темно-рожевий для створення ілюзії падіння головної героїні у кроличью нору, також напрямки падіння показуються за допомогою уходящий в перспективу рожевих ліній з імітацією шахматної дошки(див.рисунок 3.7).

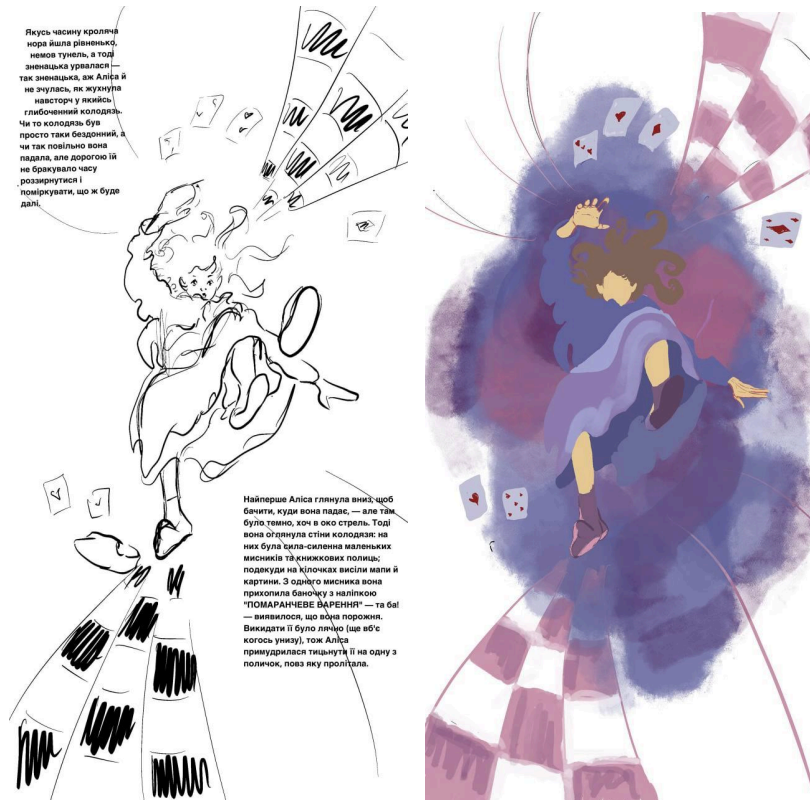

Рисунок 3.7 - Скетч та проміжний етап роботи над другою частиною першого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Спочатку силует головної героїні був промальований схематично за допомогою плям, наступним кроком вже були промальовані риси обличчя, яскраві тіні на одязі та волоссі, які створюють відчуття незвичайного освітлення знизу.

Для малювання тіней були використані текстурні пензлики та налагоджена прозорість. Також були додані рефлекси від оточуючих предметів. В кінці до ілюстрації додано нібито обриваються сходи, які поєднують дану сторінку з попередньою візуально(див.рисунок 3.8).

Рисунок 3.8 - Проміжний етап роботи над другою частиною першого розворота до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Протягом роботи над другим розворотом були обрані, здебільшого, темні кольори для забарвлення середовища. Акцентними кольорами - яскраво-жовтим та рожевим були спочатку промальовані Аліса та кролик, але під час опрацювання наступного етапу акцентний колір залишили виключно для кролика. На даній ілюстрації він є основним двигуном сюжету. Композиція була обрана динамічна. Також зображення уходить у перспективу(див.рисунок 3.9).

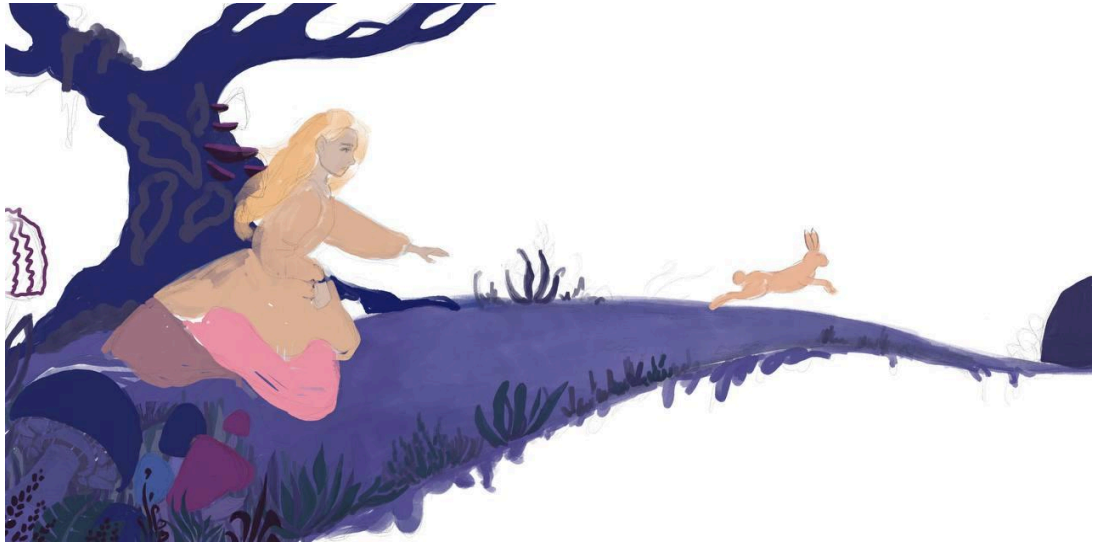

Рисунок 3.9 - Проміжний етап роботи над другим розворотом до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Далі на роботу були нанесені тіні, світло та рефлекси. Основне джерело світла на цій ілюстрації - це кролик, який намальований силуетно. Основним кольором для фону був обран світло-рожевий, як і на попередній ілюстрації. У подальшому на вільному місці буде розміщено текст. Золотим та фіолетовим кольором були помальовані маленькі деталі, додані акценти(див.рисунок 3.10).

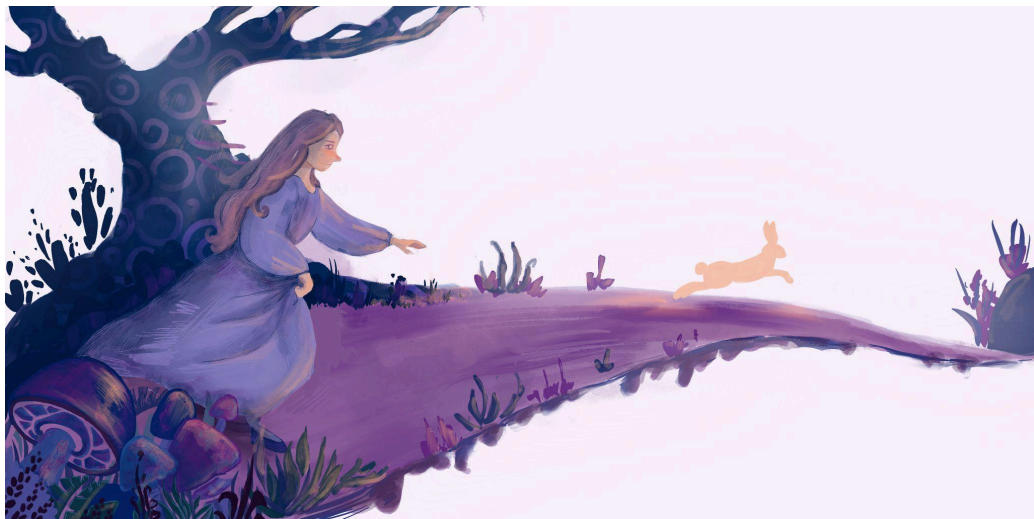

Рисунок 3.10 - Проміжний етап роботи над другим розворотом до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Під час роботи над третім розвором, який не містить у собі рухомих елементів, були обрані достатньо темні кольори, для того, щоб передати таємну

атмосферу підземелля, у яке потрапила Аліса. Спочатку схематично були нанесені основні кольорові прями і дослідження, як гармонічно їх поєднати, також силуетно був визначений білий кролик, за яким біжить головна героїня та темним кольором дверцята і рослини. Оскільки у підземеллі немає природнього джерела світла, було вирішено зробити основний світовий акцент на Алісі - головній героїні, та кролику, який сам по собі ніби-то відкидає світло. У роботі при побудові композиції використано правило треті, головна героїня знаходиться не по центру, а нібито с краю. Також було залишено вільний білий простір для візуального об'легчення сприйняття зображення та як місце під текст історії(див.рисунок 3.11).

Рисунок 3.11 - Перший проміжний етап роботи над третім розворотом до повісті-казки
“Аліса в Країні Чудес”

Наступним кроком, до роботи були додані тіні, світло та світлові рефлекси. Силует руки був замінений на гриб, а кількість порожнього простору збільшилась. Основними кольорами у роботі є темно синій та світло-фіолетовий, акценти додані за допомогою помаранчевого та жовтого кольорів(див.рисунок 3.12).

Рисунок 3.12 - Другий проміжний етап роботи над третім розворотом до повісті-казки
“Аліса в Країні Чудес”

При роботі над четвертим розворотом були використані тепліші кольори, ніж для попередніх сторінок. Ілюстрації показують зустріч Аліси з великою гусінню. Для основних персонажів на цьому розвороті були обрані коричневий, яскраво-жовтий та блакитний кольори. Фон зроблений у світлих тонах. Основний колір - світло-рожевий, також додано силуети хмар ніжно-помаранчевим кольором. Основна рослинність намальована у темних кольорах і ніби створює тло для персонажів, роблячи на них акцент.

При створенні композиції знову було використано правило третини, таким чином середина листа, де будуть зшиватись сторінки, залишилась порожньою і не є композиційним центром(див.рисунок 3.13).

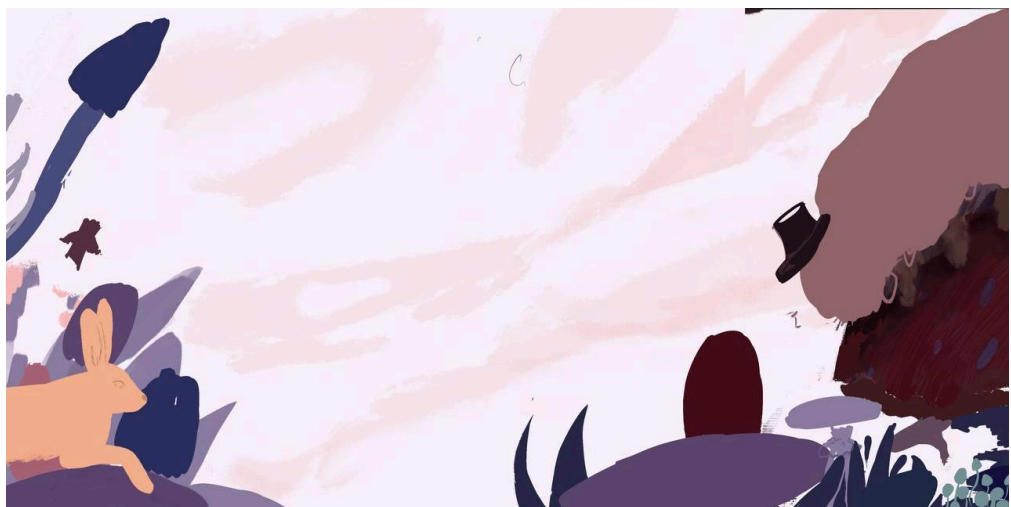

Рисунок 3.13 - Перший проміжний етап роботи над четвертим розворотом до повісті-казки
“Аліса в Країні Чудес”

Наступним етапом було додавання тіней, світла і рефлексів. На картині були промальовані маленькі деталі, такі як хутро на гусені, плями на грибах і рельєф на рослинах.

За задумкою, на цьому розвороті присутня одна подвіжна частина - це жовтий кролик. Він є продовженням силуета кролика з минулої сторінки і якщо його посунути, можна побачити наступну ілюстрацію за ним. Це лягушка з чашкою чаю(див.рисунок 3.14).

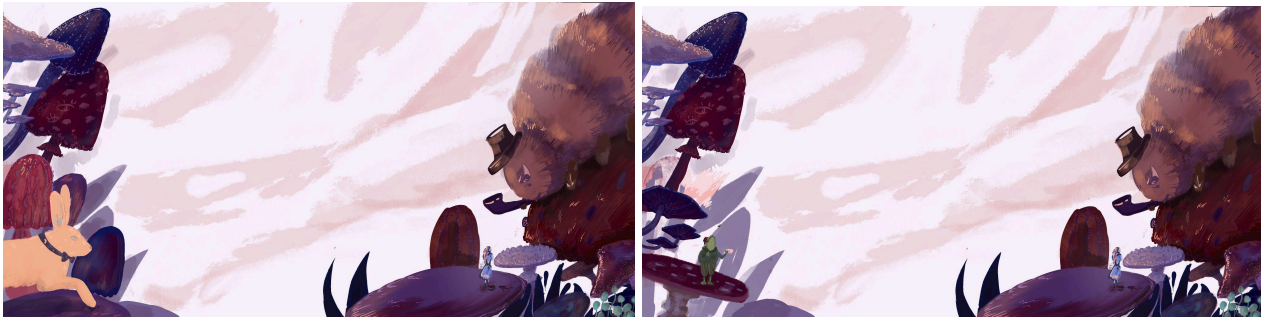

Рисунок 3.14 - Другий проміжний етап роботи над четвертим розворотом до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Останній п'ятий розворот так само, як і перший, складається з двох частин і розкривається горизонтально. Спочатку темними кольорами на розвороті були намальовані основні персонажі і розмічена кольорова палітра та композиція. У даному випадку композиція статична і знову використовується правило третини, яке дозволяє зробити акцент на чеширському коту та головній героїні. Також з лівого краю розміщено хвіст гусені з попередньої сторінки, що візуально пов'язує попередню сцену з даною(див. рисунок 3.15).

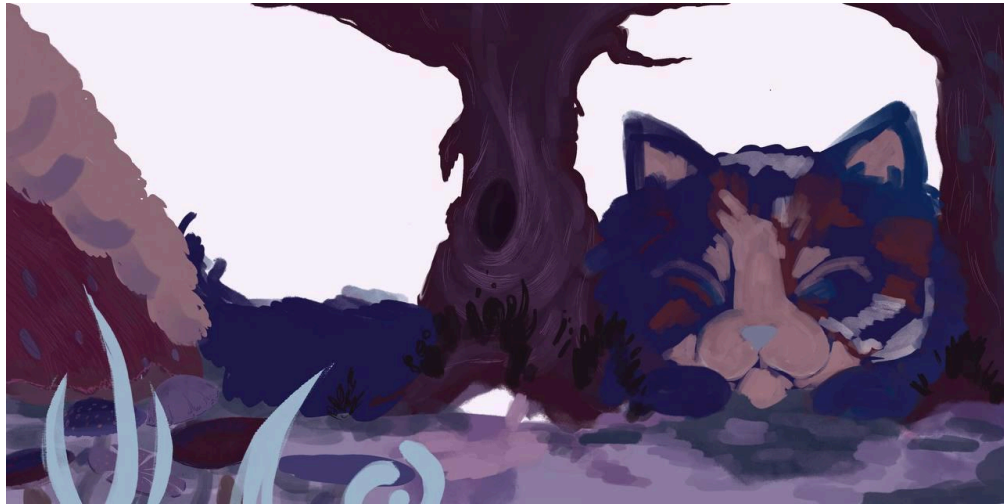

Рисунок 3.15 - Перший проміжний етап роботи над першою частиною п'ятого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Наступним етапом було додавання акцентних кольорів, таких як блідо-помаранчевий, яскраво-фіолетовий та рудий. Була намальована велика кількість дрібних деталей, як окремі ворсинки на тілі у kota, вказівні знаки, текстура грибів, дерев та рослин. Також додані окремі промені світла, які ніби-то проходять через гілки дерев. Кольорова гама самої роботи також була відредагована у тепліший бік. Кольором для фону знову була обрана ніжно-рожева барва, що візуально пов'язує його з попередніми сторінками.

Цей розворот розкривається горизонтально з середини. На місці розкриття символічно зображено дерево з вказівними знаками(див. рисунок 3.16).

Рисунок 3.16 - Другий проміжний етап роботи над першою частиною п'ятого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Після розкриття сторінок можна побачити наступний розворот. При його розробці була використана стандартна кольорова палітра, також були нанесені спочатку основні кольорові плями, а після зроблена деталізація акцентними кольорами, такими як яскраво-жовтий, яскраво-блакитний, світло-фіолетовий та помаранчевий. Було також залишено велику кількість білого простору для легкості сприйняття тексту. Акцентними кольорами було виділено зайця та їжачка, а також додано багато додаткових деталей і персонажів на тло (див. рисунок 3.17).

Рисунок 3.17 - Проміжний етап роботи над другою частиною п'ятого розвороту до повісті-казки "Аліса в Країні Чудес"

3.3. Опис остаточного варіанту та концепції друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїса Керрола "Аліса в Країні Чудес"

Результатом виконаної роботи є розроблений дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїс Керрол "Аліса в Країні Чудес"

Всього протягом роботи над книгою було виконано 7 авторських ілюстрацій, проведена робота з текстом та розроблена схема-конструктор.

Виготовлено електронний макет виробу. Матеріалом для друку було обрано щільний картон. Кольорова модель - СМҮК.

Формат книги є квадратним. Розмір однієї сторінки - 2048 x 2048 пікселів, розмір розвороту 2048 x 4096 пікселів.

Перший розворот книги складається з двох частин. Права його сторінка розкривається по вертикалі, відкриваючи наступну ілюстрацію, яка візуально

продовжує розвиток сюжету. Для обох ілюстрацій була обрана спільна роздільно-комплементарна кольорова палітра. На лівій сторінці розміщено векторний текст темно-фіолетового кольору. Також для усіх ілюстрацій у серії був обран єдиний колір фону - блідо-рожевий. Для ілюстрацій була обрана статична і асиметрична композиція(див. рисунок 3.18).

Рисунок 3.18 - Перший розворот до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Другий розворот не містить у собі ніяких рухомих елементів і складається виключно з ілюстрацій та тексту. Композиція обрана динамічна з перспективним скороченням. Кольорова гамма комплементарна. Основним кольором є фіолетовий, а акцентним - блідо-жовтий. Напрямок руху показано як за допомогою графічних елементів, таких як рослини, гілки дерева, так і за допомогою тексту. Джерелом світла і композиційним центром на даному розвороті є кролик, якого переслідує головна героїня(див. рисунок 3.19).

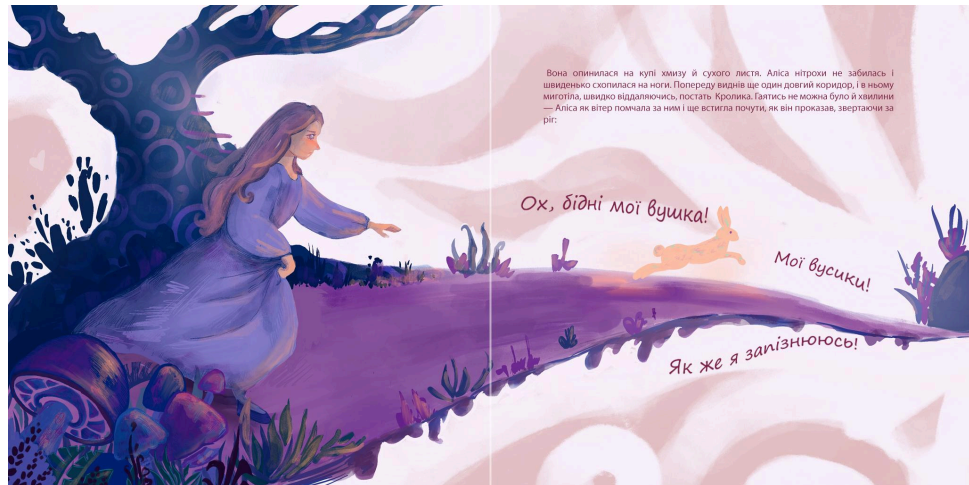

Рисунок 3.19 - Другий розворот до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Третій розворот виконаний у темних кольорах, для того щоб передати мрачну та темну атмосферу підземелля. При побудові композиції було використано правило третини. Єдиним рухомим елементом туди є кролик, який візуально пов’язує дану ілюстрацію з попередньою. Одна його частина повністю надрукована на правій сторінці, а інша виходить за межі формату і загинається на іншу сторону, продовжуючи сюжетно розворот номер чотири.

Основними композиційними центрами на ілюстрації є постать Аліси та яскраво-жовтий кролик, який нібито випромінює світло. Кольором фону знову було обрано біло-рожевий, що, по-перше, візуально поєднує розворот з попередніми, а також робить текст легким для розпізнавання (див. рисунок 3.20).

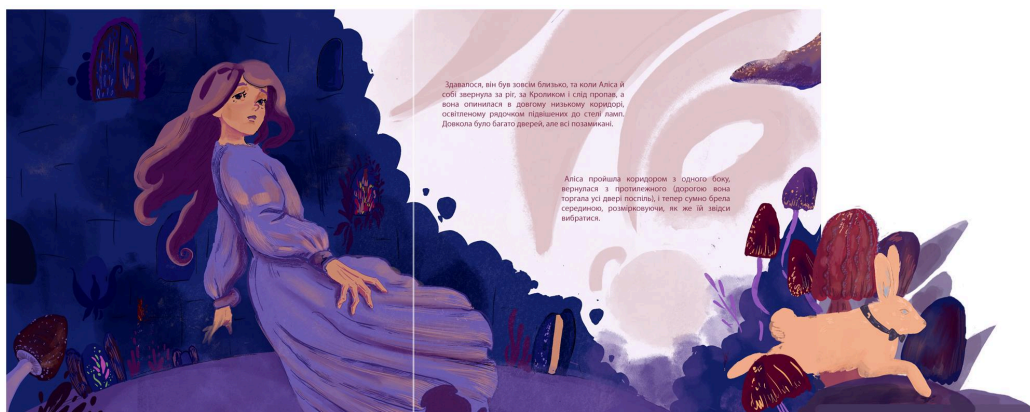

Рисунок 3.20 - Третій розворот до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Четвертий розворот містить той самий рухомий елемент, як і попередній - а саме посать кролика. Даний елемент може бути або загнутим на сторінку(див. рисунок 3.21), або відкритим(див. рисунок 3.22). Якщо залишити елемент розгорнутим - на сторінці з'являється ще один персонаж цієї історії - лягушка з чашкою чаю.

На сторінці зліва було розміщено ще двох персонажів - велику гусинь з люлькою та Алісу, яка веде з нею розмову. Кольорова палитра була обрана тепла, основні кольорові акценти виражені за допомогою світлових акцентів. Також важливим акцентом є кролик, який також є джерелом світла.

Рисунок 3.21 - Перша версія четвертого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Рисунок 3.22 - Друга версія четвертого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

П'ятий розворот, як і перший, розкривається повністю по горизонталі. Місце сходження двох рухомих частин - це символічне дерево з вказівниками. Кольорова гамма для першої частини розвороту була обрана тепла, присутньо дуже багато коричневого, помаранчевого та бежевого кольорів. Також з лівого краю можна побачити продовження постаті гусині з попередньої сторінки. Композиція була обрана статична, а акценти були створені за допомогою контрасту кольорів(див. рисунок 3.23).

Рисунок 3.23 - Перша частина п'ятого розвороту до повісті-казки "Аліса в Країні Чудес"

При розкритті першої частини п'ятого розвороту формат наступної частини збільшується. Тепер її розмір 8192 пікселя по горизонталі та 2048 по вертикалі. На даній роботі також загалом статична композиція, розміщена велика кількість другорядних персонажів, таких як кролик та червона королева у лівому боці, та її слуги - карти у правому. Композиційним центром є їжачок. Кольорова гама холодніша, ніж на попередній ілюстрації, але повторює основні кольори, які були використані у під час дизайну видання. Тло знову зафарбовано рожевим, для гармонійного поєднання з попередніми розворотами та задля легкості сприйняття тексту і графічних елементів(див. рисунок 3.24).

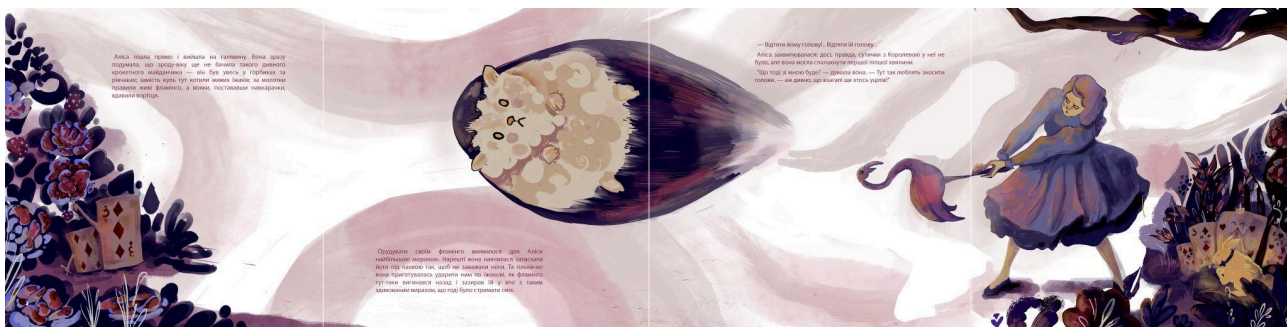

Рисунок 3.24 - Перша частина п'ятого розвороту до повісті-казки “Аліса в Країні Чудес”

Під час роботи над усіма ілюстраціями була використана однакова кольорова палітра, однакове шрифтове рішення, а також стиль та техніка зображення всіх графічних елементів. Завдяки цьому усі ілюстрації поєднані між собою візуально і створюють серію, а дизайн видання виглядає гармонічно(див.додаток А).

ВИСНОВКИ

Під час виконання дипломної роботи було вивчено історію розвитку книгодрукарства та книжкової ілюстрації в Україні і світі, їх види, особливості, актуальність і важливість у сучасності. Охарактеризовано основні вимоги до створення дизайну та ілюстрування друкованих видань, описано основні правила композиції, кольорової теорії та використання шрифтів, які треба знати для створення вдалого дизайну та ілюстрацій. Також було проаналізовано повість-казку Льюїс Керрол «Аліса в Країні Чудес».

Було розглянуто сучасні аналоги дитячих книжкових видань і приклади дизайну казки «Аліса в Країні Чудес», вивчено основні тенденції, загальний напрямок та переваги і недоліки у виборі конкретних технік та рішень.

У третьому розділі дипломної роботи описується хід роботи над пошуковими ескізами, розробкою концепції плаката та його виконанням у графічних редакторах Procreate та Adobe Photoshop. Під час роботи враховувалися основи композиції, кольорової теорії, правила використання шрифтів, що дозволило створити гармонійну серію ілюстрацій.

Підсумовуючи, виконаний проєкт на тему «Дизайн друкованого видання з авторськими ілюстраціями до твору Льюїса Керрола «Аліса в Країні Чудес»» є повноцінною ілюстрованою книгою. Під час роботи було дотримано однакове кольорове рішення, використання одного виду шрифтів та не відходження від сюжету книги.

Під час розробки друкованого видання повісті-казки використовувалися такі графічні редактори, як Procreate, де були намальовані растрові зображення, та Adobe Photoshop, де був доданий текст і виконана верстка.

Отже, проаналізувавши вище вказану інформацію, можна зазначити, що дитячі друковані видання є дуже затребуваними і актуальним у сучасному світі, оскільки саме за їх допомогою можна впливати на виховання дитини, її культурний розвиток, влучно пояснювати складні речі та моральні питання,

розвивати лексикон, вплинути на їхній спосіб мислення. Проте лише якісно зроблені, з дотриманням усіх композиційних норм, дитячі друковані видання можуть змінити вплинути на дитину і допомогти її вихованню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильченко А. Новодон Т. Тарнавська Н. Казка як засіб виховання та розвитку дитини. *Інноваційний досвід педагогів дошкільної та початкової освіти Житомирщини: збірник науково-методичних праць за заг. ред. ВЄ Литнєва, НЄ Колесник, Житомир: редакція Житомирського національного університету ім. Івана Франка, 2012. С. 26-30.*
2. Дудник О. "Виховні можливості казки в історичному розвитку." *Гірська школа українських Карпат. вип. 11. Івано-Франківськ: редакція Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. С. 79-83.*
3. Robinson J. *Readings in European history: scientific handbook. Maryland: Wildside Press LLC, 2008. 311 p.*
4. Rietbergen P. *Europe: A Cultural History (4th ed.): scientific handbook. Routledge: London, 2020. 278 p.*
5. Dawson Ch. *The making of Europe: An introduction to the history of European unity. Washington: CUA Press, 2002. 176 p.*
6. Leerssen J. *National thought in Europe: A cultural history: Study guide. Amsterdam: Amsterdam university press, 2018. 354 p.*
7. Bouwsma W. J. *A usable past: Essays in European cultural history: scientific handbook. California: Univ of California Press, 1990. 98 p.*
8. Loth W. *Building Europe: A history of European unification: Study guide. Germany: De Gruyter Oldenbourg, 2015. 81 p.*
9. Zimmer O. *Power and the nation in European history. Study guide. Cambridgeshire: Cambridge University Press, 2005. 401 p.*
10. Iggers G. *New directions in European historiography: Study guide. Connecticut: Wesleyan University Press, 1984. 97 p.*
11. Darnton R. *What is the History of Books? The book history reader 2. London: Routledge, 2002. Pp. 11-15.*
12. Maxwell R. *The historical novel in Europe, 1650-1950: Study guide. Cambridgeshire: Cambridge University Press, 2012. 113 p.*

13. Denby D. Great book: Study guide. New York: Simon and Schuster, 2013. 88 p.
14. Judt T. Postwar: A history of Europe since 1945: Study guide. New York: Penguin, 2006. 179 p.
15. Вознюк О. Феномен казки у розвитку дитини: від ВО Сухомлинського до сьогодні. *Філософія для дітей. В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю*: Зб. наук.-методич. Праць. Житомир: редакція Житомирського національного університету ім. Івана Франка, 2017. С.19-24.
16. Карпенко С. Народна казка як об'єкт вивчення українського казкознавства. *Міфологія і фольклор вип. 4*. Львів: редакція Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012. С. 45-66
17. Січкарь О. Історія, стан і перспективи розвитку української літератури для дітей і про дітей. *Літературознавчі обрії. Праці молодих учених : періодичне видання*. Київ: редакція інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України, 2010. С. 17-33.
18. Волкова С. Концептуальні домінанти міфологічного дискурсу (на матеріалі амеріндіанських міфів, легенд і казок). Одеса: редакція *Національного університету «Одеська юридична академія» св Кивалова*, 2017. 416 с.
19. Колінько О. Розвиток модерністських тенденцій та становлення жанру новели в українській та російській малій прозі кінця ХІХ - початку ХХ століття. *Філологічні семінари*. Вип. 13. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2010. С. 121–127.
20. Кизилова В. Жанрові різновиди української літературної анімалістичної казки другої половини ХХ століття. *Бахмутський шлях*. № 3/4 (62/63). Суми: редакція Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, 2011. С. 162–163.
21. Цалапова О. Інтеграція міфу в художній простір літературної казки. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*.

- Філологічні науки* вип. 4. Луганськ: редакція Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 2013. С. 31-43.
22. Задорожня О. Характеристики казки як своєрідного жанру народної творчості. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»* №1.27. Рівне: редакція Острозької академії, 2012. С. 172-174.
23. Братко В. Вивчення чарівної казки в культурологічному контексті. *Українська література в загальноосвітній школі*. вип. 9. Київ: Н-Т педагогіки Нац. акад. пед. наук України, 2013. С. 20-23.
24. Torres-Salinas D. Analyzing the citation characteristics of books: edited books, book series and publisher types in the book citation index: Study guide. Budapest: *Akademiaia Kiado*, 2014. 233 p.
25. Jonathan F., Arnold L., Judson D. Vertex types in book-embeddings. *SIAM journal on discrete mathematics* 2.2 Oxford: University of Oxford, 1989. Pp. 156-175.
26. Кадоркіна Ю. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. *Молодий вчений*. Херсон: Гельветика, 2018. С. 19-22.
27. Недзельська О. Ілюстрації казок-бестселерів світової дитячої літератури як прояв естетики сьогодення: підручник. Київ: Київський національний університет технологій та дизайну, 2021. 67 с.
28. Зевахіна Ю. І. Сучасні тенденції в ілюструванні друкованих видань. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2023 р.) / Запорізький національний університет*. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Том 1. С. 115-116.
29. Сорока А. *Графічний дизайн: конспект лекцій*: навч. посібник. Чернігів: Вид-во Blue Bird, 2015. 80 с.

30. Onwuekwe C. Trends in Illustration: A digital approach to large format illustrations on Igbo folklore. *Mgbakoigba: Journal of African Studies*. Owerri: Federal University of Technology, 2012. Pp. 11-16.
31. Jorgensen J. Fairy Tales 101: An Accessible Introduction to Fairy-Tale: Study guide. Fox Folk Press, 2022. 115 p.
32. Йордан Г. Тенденції в тематичному наповненні книжково-видавничого ринку України (2012-2022 pp.) *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи. Збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка 2023. С. 68.
33. Boušová S. Trendy v naučné literatuře pro děti: vědecká příručka. Praha: Karlova univerzita, 2023. 34 c.
34. Kubeczková O. Dětská literatura a problém kůže: vědecká příručka. Praha: *Literární archiv*, 2016. 215 c.
35. Strnadová B. Vývojové trendy v nakladatelské činnosti. Analýza produkce současných českých nakladatelství pro děti: Bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. 79 c.
36. Kubeczková O. Problém étosu novější dětské knihy: vědecká příručka. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2021. 75 c.
37. Kubová K. Jazyk a styl undergroundové dětské literatury: Kvalifikační práce. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2011. 155 c.
38. Печенюк Т. *Кольорознавство: підручник*. Київ: Вид-во Грані-Т, 2009, 191 с.
39. Мягка Є. Ілюстрування українських казок (графіка). Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2023. 48 с.
40. Гарматюк О. Замойський Н. Визначення проблем та пріоритетних напрямів формування та розвитку видавничо-поліграфічної галузі України. *Матеріали ХVIII наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя*. Тернопіль:

редакція Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, 2014. С. 204-205.

41. Братусь І. Функції ілюстрацій у дитячій літературі. *Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 2017 року. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 32-35.

ДОДАТОК А

Розроблені ілюстрації

